

JAARVERANTWOORDING 2018

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave.....	2
2	Voorwoord.....	5
3	Samenvatting.....	6
4	Kernactiviteiten.....	7
4.1	Missie en Visie.....	8
4.2	Doelen.....	8
4.3	Beleidsontwikkeling.....	8
4.3.1	Voor alle locaties.....	8
4.3.2	Voor alle locaties met EMB-leerlingen:.....	8
4.4	Identiteit.....	9
4.4.1	Levensovertuiging.....	9
5	Organisatie.....	10
5.1	Herman Broerenstichting.....	11
5.2	Organisatiestructuur.....	11
5.3	Bestuur.....	11
5.4	Raad van Toezicht.....	11
5.5	Code Goed Bestuur.....	12
5.6	Medezeggenschap.....	12
5.7	Bestuursbureau.....	13
5.8	Locaties en leerlingen.....	13
5.9	Vertrouwenspersoon.....	13
5.10	Klachten en klachtafhandeling.....	13
5.11	Stakeholders.....	13
5.12	Samenwerking.....	14
5.13	Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen.....	14
5.14	Organisatorische ontwikkelingen.....	15
5.15	Realisatie van de beleidsdoelen organisatie.....	15
6	Onderwijs.....	16
6.1	Onderwijskundig beleid.....	17
6.2	Onderwijs en Kwaliteit.....	17
6.2.1	Leerlingvolgsysteem.....	18
6.3	Opbrengsten en resultaten.....	18
6.3.1	Overzicht algemene opbrengsten Herman Broerenschool.....	18
6.3.2	Overzicht algemene opbrengsten Herman Broerencollege.....	18
6.3.3	Opbrengsten certificaten Scholing Voor Arbeid.....	19
6.3.4	Tevredenheidsonderzoeken: leerlingen.....	19
6.4	Inspectie.....	20
6.5	ICT.....	20

6.6	Gespecialiseerde opvang	20
6.7	Realisatie van de beleidsdoelen locatie Delft	20
6.8	Realisatie van de beleidsdoelen locatie Westland	21
7	Personeel	22
7.1	Introductie.....	23
7.2	Bestuursformatieplan en werkgelegenheidsgarantie	23
7.3	Samenstelling van het personeelsbestand.....	23
7.3.1	In- en uitstroom	23
7.4	Functies en functiemix	24
7.4.1	Functiemix	24
7.4.2	Inzet extra middelen werkdrukverlaging.....	24
7.4.3	Participatiebanen.....	26
7.4.4	Detacheringen	26
7.5	Vervanging	26
7.5.1	Vacatures	26
7.6	Ziekteverzuim.....	27
7.7	Beleid inzake uitkeringen en ontslag	27
7.8	Professionalisering	27
7.9	Tevredenheidsonderzoeken: medewerkers	28
7.10	Realisatie van de beleidsdoelen	29
8	Huisvesting.....	30
8.1	Onderwijshuisvesting	31
8.2	Schoollocaties	31
8.3	Ondersteuning	31
8.4	Realisatie van de beleidsdoelen	31
9	Financiën.....	32
9.1	Financieel beleid	33
9.1.1	Financiële kaders	33
9.1.2	Realisatie van de beleidsdoelen	33
9.2	Financiële kengetallen.....	34
9.3	Treasuryverslag	36
9.4	Analyse van het resultaat.....	37
9.5	Financiële positie op balansdatum.....	39
10	Continuïteitsparagraaf	41
10.1	Inleiding.....	42
10.2	Leerlingen en bestuursformatie.....	42
10.3	Financiële informatie	42
10.3.1	Meerjarenbegroting 2018 -2021	42
10.3.2	Balansprognose	44
10.3.3	Kengetallen.....	45

10.4	Strategisch Beleid.....	46
10.5	Intern risicobeheersings- en controlesysteem.....	46
10.6	Risicobeheersing	46
10.7	Raad van Toezicht	47
11	Rapportage Raad van Toezicht	48
12	Jaarrekening.....	52
	Grondslagen	53
	Balans per 31 december 2018 na resultaatbestemming (en vergelijkende cijfers 2017)	56
	Staat van baten en lasten 2018 (en vergelijkende cijfers 2017)	57
	Kasstroomoverzicht 2018 (en vergelijkende cijfers 2017)	58
	Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans.....	58
	Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten	62
	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2018	63
	Overzicht verbonden partijen	66
	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	66
	Kosten accountantscontrole	68
	Bestemming van het resultaat	69
	Gebeurtenissen na balansdatum	69
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	70
	Gegevens over de rechtspersoon.....	74
	Privacywetgeving	74
	Verklaring gebruikte afkortingen	74

2 Voorwoord

Deze jaarverantwoording informeert u over het beleid van de Herman Broerenstichting. U kunt lezen welke activiteiten in 2018 zijn ondernomen om de kwaliteit van het onderwijs te borgen en waar mogelijk te verbeteren.

Op 16 maart 2018 vond de strategiedag van de Herman Broerenstichting plaats. Bij deze bijeenkomst waren behalve het bestuur en de directie ook twee leden van de Commissie van Begeleiding, twee medewerkers van het bestuursbureau en twee leden van de Raad van Toezicht aanwezig. Met de input van deze dag is het strategisch beleidsplan 2018/2022 geschreven. Het strategisch beleidsplan is richtinggevend voor de concrete ontwikkeling van het onderwijs binnen onze organisatie en is kaderstellend voor de invulling van de schoolontwikkeling voor de komende schoolplanperiode.

Op de locaties is gewerkt aan het schrijven van de nieuwe schoolplannen. Het managementteam kreeg hiervoor de input door speciale studiedagen te beleggen. Ook zijn er zelfevaluaties uitgevoerd. Begin 2019 zullen de schoolplannen 2019/2023 worden vastgesteld.

De teams van de locaties hebben verder gewerkt aan het tweejarig traject t.b.v. de invoering van De Vreedzame School. De Vreedzame School is een compleet programma voor scholen voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Voor het speciaal onderwijs is er een aparte lessenserie: Beste Vrienden (SO) en Beste Burgers (VSO).

Ook de begeleiding vanuit Driestar om betere schoolanalyses te kunnen maken met betrekking tot de schoolopbrengsten is voortgezet. We zijn hierdoor beter in staat om de mogelijkheden die ons leerlingvolgsysteem ParnasSys biedt, te gebruiken.

De informatie verkregen uit de brainstormsessie met een aantal teamleden in 2017 heeft er in 2018 toe geleid dat het beleid met betrekking tot de verplichting Master EN en de duurzame inzetbaarheid is aangepast. De Master EN is niet langer verplicht, hiervoor in de plaats wordt een inscholingsprogramma ontwikkeld voor nieuwe medewerkers dat beter zal voldoen aan de ondersteuningsbehoefte van leraren en onderwijsassistenten. Voor de duurzame inzetbaarheid is een pilot ontwikkeld met als doel de inzet voor duurzame inzetbaarheid voor teamleden te vereenvoudigen. De pilot loopt in het schooljaar 2018/2019 en zal voor het einde van dat schooljaar worden geëvalueerd.

In al onze onderwijszorggroepen werkt naast een fulltime leraar en onderwijsassistent een zorgbegeleider vanuit Ipse de Bruggen (locatie Delft) en 's Heeren Loo (locatie Westland). In 2018 hebben wij zoveel mogelijk weten te realiseren dat de zorgbegeleider bekostigd werd vanuit de zorgindicatie. Hierdoor werd het ook mogelijk dat in alle onderwijszorggroepen een fulltime zorgbegeleider werd ingezet.

Met deze jaarverantwoording leg ik als bestuurder van de Herman Broerenstichting verantwoording af aan de Raad van Toezicht, de medewerkers, de medezeggenschapsraad en andere belanghebbenden. Het verslag wordt besproken met de medezeggenschapsraad (MR) en de directie. Het spreekt voor zich dat het verslag uitgebreid onderwerp van gesprek is met de Raad van Toezicht.

Ik vind een jaarverantwoording vanzelfsprekend, omdat ik me publiekelijk wens te verantwoorden. Die openheid past bij het hedendaagse onderwijs. Ik hoop van harte dat ook deze jaarverantwoording invulling geeft hieraan. Ik nodig u bovendien uit te reageren op deze jaarverantwoording via bestuur@hermanbroeren.nu.

Veel mensen zijn actief voor de Herman Broerenstichting en haar leerlingen. Medewerkers, ouders/verzorgers en andere betrokkenen hebben ook dit jaar samen veel tot stand gebracht. Het bestuur spreekt waardering en dank uit voor ieders inzet voor de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege.

Maarten van Kesteren
College van Bestuur

3 Samenvatting

Deze samenvatting dient tevens als leeswijzer.

De missie en visie van de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege staan beschreven in hoofdstuk 4. In het schooljaar 2018/2019 zal de missie en de visie worden herschreven. In dit hoofdstuk staan ook beschreven de doelen, de beleidsontwikkeling en de identiteit van onze scholen.

In hoofdstuk 5 leest u meer over onze organisatiestructuur en kunt u lezen bij welke samenwerkingsverbanden de Herman Broerenstichting is aangesloten. Ook kunt u lezen hoe de medezeggenschap is geregeld binnen de Herman Broerenstichting en waarover de MR in 2018 heeft gesproken. De Herman Broerenstichting werkt intensief samen met twee zorginstellingen, ook hierover vindt u in hoofdstuk 5 meer informatie.

In hoofdstuk 6 komen de onderwijskundige ontwikkelingen aan bod. Het kwaliteitsbeleid wordt nader besproken. Verder is een overzicht opgenomen van de opbrengsten en resultaten. Ook nu voegen wij een tabel toe waarin te lezen is wat de te verwachte uitstroombestemming was, die is opgenomen in het ontwikkelingsperspectief twee jaar voorafgaand aan het moment van uitstroom. Nieuw in deze jaarverantwoording is dat de resultaten per locatie zijn weergegeven.

Hoofdstuk 7 geeft ons inzicht in het personeel. Hoe is de man/vrouw verdeling en de leeftijdsopbouw. Welke functies kent de Herman Broerenstichting en hoeveel teamleden zijn in deze functie benoemd. Er is een overzicht met betrekking tot het ziekteverzuim en er wordt uitvoerig stil gestaan bij de professionalisering van onze medewerkers. In 2018 is het tevredenheidsonderzoek medewerkers uitgevoerd. De meest opvallende scores kunt u lezen in hoofdstuk 7.9.

In hoofdstuk 8 wordt onze huisvesting beschreven, welke organisaties ons hierbij ondersteunen en welke beleidsdoelen zijn gerealiseerd. Een belangrijke ontwikkeling in 2018 is de lijn om de kwaliteit van huisvesting naar een hoger niveau te tillen, voortgezet.

De Herman Broerenstichting is financieel gezond, zo is in hoofdstuk 9 te lezen. In 2018 is er sprake van een klein positief resultaat. Het resultaat is ook beter dan begroot voor 2018.

In hoofdstuk 10 is de continuïteitsparagraaf opgenomen. Met deze paragraaf wordt inzicht gegeven in het voorgenomen beleid in de jaren volgend op dit verslagjaar en de te verwachte gevolgen daarvan voor de financiële positie van de Herman Broerenstichting. Daarnaast worden ook risico's besproken die invloed kunnen hebben op de financiële positie en de maatregelen die deze risico's kunnen opvangen.

Hoofdstuk 11 bestaat uit de rapportage van de Raad van Toezicht. U kunt lezen wie in de Raad van Toezicht zitting hebben en wat hun functies zijn. U leest over de werkwijze, de vergaderingen en aan welke beleidstukken zij goedkeuring hebben verleend.

Tot slot wordt in hoofdstuk 12 de jaarrekening van 2018 gepresenteerd.

4 Kernactiviteiten

4.1 Missie en Visie

Missie

De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege staan voor onderwijs op maat waarbij de mogelijkheden van de leerling centraal staan. Leerlingen worden door deskundig personeel op een respectvolle manier aangesproken en begeleid in hun ontwikkeling. Het doel van het onderwijs is leerlingen zo optimaal mogelijk voor te bereiden op hun toekomst in de maatschappij. Dit doen we door in een veilige omgeving de cognitieve en praktische vaardigheden te ontwikkelen en de sociaal-emotionele ontwikkeling te volgen en te begeleiden.

Het belangrijkste doel van de school is de leerling zo optimaal mogelijk voor te bereiden, cognitief en sociaal-emotioneel, zodat de leerling in staat is door een, in overleg met ouders/verzorgers en de betreffende leerling gekozen uitstroomprofiel, zo goed en zo zelfstandig mogelijk in de maatschappij te kunnen functioneren en te participeren.

Visie

De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege zijn een school waar leerlingen graag zijn en zich veilig voelen. De school staat voor kwalitatief goed onderwijs, rekening houdend met de mogelijkheden van de leerling. Hiervoor gebruikt de school de doorgaande CED-leerlijnen voor het ZML-onderwijs. Het onderwijs staat in het teken van het toewerken naar een voor de leerling passend toekomstperspectief door de cognitieve en sociaal-emotionele mogelijkheden van de leerling optimaal te ontwikkelen. Maatschappelijke ontwikkelingen worden hierin nauwlettend gevolgd. Zo worden leerlingen vanaf de VSO-leeftijd door middel van groep overstijgend werken, praktijkleren en arbeidstoeleiding voorbereid op een 'passende' plek in de maatschappij. De school hanteert hierbij een cyclisch model van leerlingenzorg waarbij de ontwikkeling door middel van een handelingsplan/plan van aanpak inzichtelijk wordt gemaakt voor ouders/verzorgers en de leerling.

4.2 Doelen

Doelstellingen per beleidsgebied

In het schoolplan 2014 – 2018 zijn per beleidsgebied beleidsvoornemens geformuleerd. Aansluitend hierop wordt een jaarplan gemaakt waarin elk beleidsterrein (onderwijs en leerlingenzorg, personeel en organisatie, huisvesting en financiën) aan bod komt. Gedurende het jaar worden deze geëvalueerd en indien het doel niet gerealiseerd is, meegenomen naar het nieuwe jaar.

Realisatie van de jaardoelstellingen

Het jaarplan van 2019 sluit aan op een nieuwe cyclus. Elke locatie maakt zijn eigen schoolplan waarin de meerjarenplanning is opgenomen. Vanuit de meerjarenplanning worden voor het jaarplan 2019 drie speerpunten en vijf aandachtspunten geformuleerd. Dit jaarplan kunt u vinden op onze website. In deze jaarverantwoording worden per beleidsgebied de belangrijkste gerealiseerde doelen aangegeven.

4.3 Beleidsontwikkeling

4.3.1 Voor alle locaties

De implementatie van de methode De Vreedzame School is voortgezet. De Vreedzame School is een compleet programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het implementatietraject duurt twee jaar. In 2018 zijn de managementteams van de locaties begeleid vanuit Driestar bij het ontwikkelen van Handelingsgericht werken en leren analyseren. De intern begeleiders begeleiden de teams. Om de oudercommunicatie te verbeteren, is na de zomervakantie van 2018 Parro gelanceerd. Parro is een communicatie app speciaal ontwikkeld voor ouders en scholen en is onderdeel van ons leerlingvolgsysteem Parnassys.

4.3.2 Voor alle locaties met EMB-leerlingen:

Er wordt gewerkt met de doelen van Plancius, die aansluiten op de CED-leerlijnen, wat de werkbaarheid in Parnassys verhoogt. De externe begeleiding vanuit Driestar is hierbij ingezet. Voor alle locaties is gewerkt aan het inzetten van zorgindicaties voor leerlingen in de onderwijszorggroepen. Hierdoor kan de zorg door zorgmedewerkers gecontinueerd worden en heeft elke onderwijszorggroep een fulltime zorgmedewerker.

4.4 Identiteit

De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege zijn een school voor Speciaal- en Voortgezet Speciaal Onderwijs aan Zeer Moeilijk Lerende Kinderen, (ZMLK) en Ernstig Meervoudig Beperkte leerlingen (EMB). De school is bedoeld voor leerlingen met een verstandelijke beperking. De aard en de oorzaak van de beperking verschillen per leerling. De leerlingen worden op verzoek van de ouders tot de school toegelaten, nadat het samenwerkingsverband van de regio waar de ouders/verzorgers wonen een toelaatbaarheidsverklaring heeft afgegeven.

Leerlingen vanaf 4 jaar tot en met 12 jaar (uiterlijk tot 14 jaar) kunnen op de Herman Broerenschool in Delft of Naaldwijk terecht. Leerlingen vanaf 12 jaar tot uiterlijk 20 jaar kunnen op het Herman Broerencollege in Delft, Naaldwijk of Monster terecht.

De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege zijn streekscholen: de leerlingen komen uit Delft, Westland en Oostland. Hiermee vervullen de scholen een regionale functie.

4.4.1 Levensovertuiging

De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege zijn scholen voor algemeen bijzonder onderwijs. De scholen gaan uit van de gelijkwaardigheid van alle levensbeschouwingen en maatschappelijke stromingen. Het onderwijs is erop gericht dat de leerling een levensbeschouwing kan opbouwen en vanuit daar een eigen inbreng kan ontwikkelen, met respect en begrip voor de levens- en maatschappijbeschouwing van anderen.

5 Organisatie

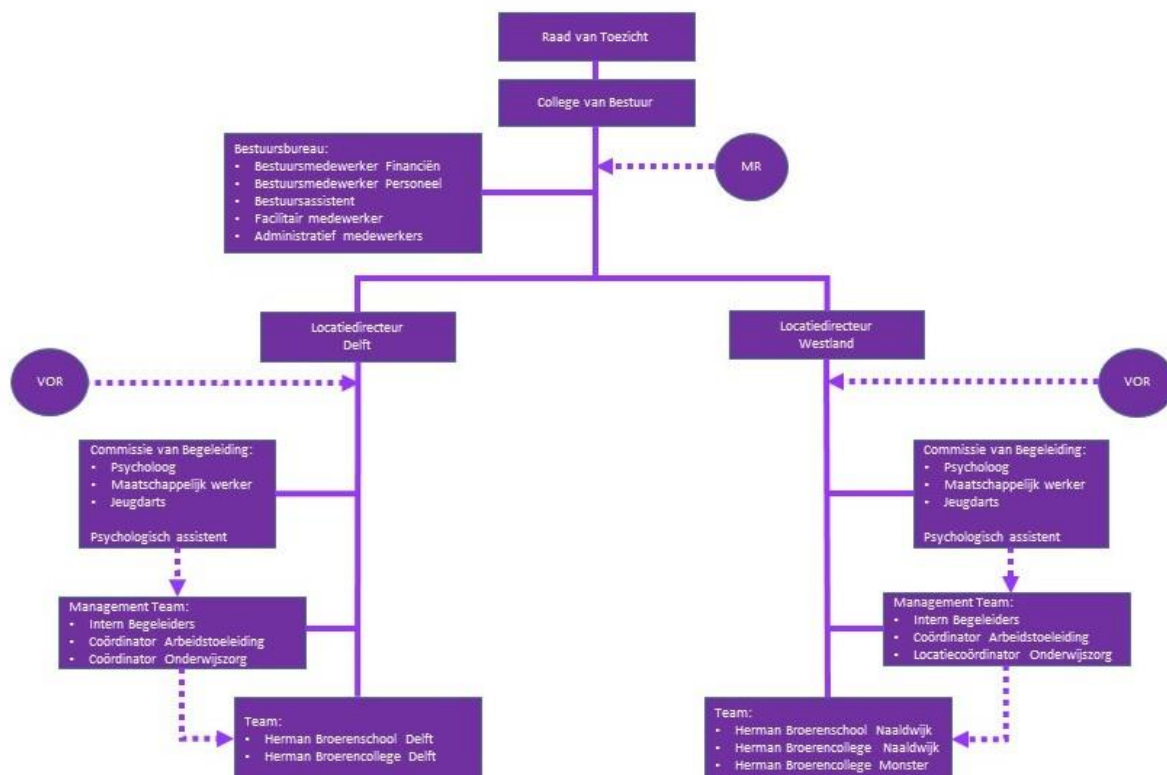

5.1 Herman Broerenstichting

De Herman Broerenstichting werd opgericht op 1 oktober 1970. Het huidige bestuursmodel is op 29 augustus 2012 van start gegaan. De Herman Broerenstichting wordt bestuurd door één bestuurder.

5.2 Organisatiestructuur

Het bestuur wordt benoemd door de Raad van Toezicht. Eén lid van de Raad van Toezicht wordt op voordracht van de medezeggenschapsraad benoemd. De overige leden van de Raad van Toezicht worden extern geworven. Het stichtingsbestuur (de bestuurder) is als bevoegd gezag verantwoordelijk voor de instandhouding van de scholen van de Herman Broerenstichting. De bestuurder stuurt de locatiedirecteuren aan. De schooldirecties zijn verantwoordelijk voor het onderwijskundig management en hebben een deelverantwoordelijkheid met betrekking tot het personeelsmanagement en het financieel management. De verdeling van taken is vastgelegd in het managementstatuut.

5.3 Bestuur

De stichting wordt bestuurd door de bestuurder. In 2018 was dat de heer M.M.G. van Kesteren. De heer Van Kesteren heeft geen nevenfuncties. De bestuurder wordt tijdens het bestuursoverleg ondersteund door leden van het bestuursbureau. De vergaderingen zijn openbaar.

5.4 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het bestuur van de stichting. De Raad van Toezicht is werkgever van de bestuurder en heeft bovendien een klankbordfunctie voor de bestuurder.

De Raad van Toezicht bestond in 2018 uit vijf personen waaronder een voorzitter en een gedelegeerd lid. Het gedelegeerd lid is belast met de financiële kant van het toezicht. De volgende personen hebben zitting in de Raad van Toezicht:

- Dhr. I.J.H.J. van der Kamp, voorzitter
- Dhr. R.P. Nouse, vicevoorzitter (tot 1 augustus 2018)
- Dhr. A.J. Strooker, (vicevoorzitter vanaf 30 oktober 2018)
- Dhr. N.J.M. van der Knaap, gedelegeerd lid
- Mevr. I.R. Borgdorff
- Mevr. A.L. Overduin-Verbunt (per 1 oktober 2018)

Voor verdere informatie verwijzen wij u naar het jaarverslag van de Raad van Toezicht.

5.5 Code Goed Bestuur

De Raad van Toezicht en het College van Bestuur conformeren zich aan de Code Goed Bestuur van de PO-raad. De meest recente versie is van 1 augustus 2017. De code dient als leidraad voor goed bestuur in het primair onderwijs. Er is gekozen voor een code waarin vooral de uitgangspunten voor goed bestuur centraal staan. De code roept op tot werken op basis van principes voor goed bestuur en vermijdt zoveel als mogelijk nieuwe plan- en regellast. Daarmee is er ruimte voor de onderwijsorganisaties voor een eigen wijze van invulling van die principes.

De Code Goed Bestuur is onderdeel van de governancestructuur van de Herman Broerenstichting en wordt jaarlijks besproken in overleggen van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur.

Er is in 2018 niet afgeweken van het bepaalde in de Code Goed Bestuur van de PO-Raad.

5.6 Medezeggenschap

De MR van de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege wordt rechtstreeks door en uit de ouders/verzorgers en het personeel gekozen volgens de bepalingen van het MR-reglement. Een lid van de MR heeft zitting voor een periode van 4 jaar en kan zich maximaal één keer herkiesbaar stellen.

De MR bestaat uit 8 leden waarvan 4 ouders, 2 vanuit locatie Delft en 2 vanuit locatie Westland.

Ook vanuit het personeel zijn er 4 vertegenwoordigers, van elke locatie 2 waarvan één het onderwijzend personeel en de ander het onderwijs ondersteunend personeel vertegenwoordigt.

De MR kwam in 2018 acht keer bijeen. Er werd onder meer gesproken over:

- Leerlingtevredenheidsonderzoeken 2018
- Medewerkertevredenheidsonderzoek 2018
- Vakantieregeling schooljaar 2018-2019
- Strategisch beleidsplan 2018-2022
- Wijzing schooltijden locatie Delft
- Inzet zorg op school
- Schoolhond locatie Westerhonn
- Algemene Wet Gegevensbescherming (AVG)
- Professioneel Statuut
- Pilot nieuwe functioneringsgesprekken
- Ouderbetrokkenheid
- School/oudercommunicatie d.m.v. Parro
- Vernieuwing van het toezicht
- Meerjarenbegroting 2019-2023

Het onderwerp 'ouderbetrokkenheid' is een vast punt op de MR-agenda. De oprichting van klankbordgroepen bleek niet het juiste instrument om meer ouders bij de school te betrekken. Er wordt nu nagedacht over andere mogelijkheden, waarbij de MR rechtstreeks contact onderhoudt met de locatiedirecteuren. Meer informatie over de werkzaamheden van de MR is terug te vinden in het jaarverslag van de MR op de website van de Herman Broerenstichting.

In augustus 2018 was de samenstelling van de MR als volgt:

Oudergeleding:

Mevr. G. Lovelock	lid, oudergeleding Westland
Dhr. A. Middeldorp	lid, oudergeleding Delft
Mevr. M. Ooyevaar	lid, oudergeleding Westland

Personeelsgeleding:

Mevr. J. Grootsholten	lid, personeelsgeleding onderwijs ondersteunend personeel Delft
Mevr. M. Beernink	plv. lid, personeelsgeleding onderwijzend personeel Delft
Mevr. E. van der Mark	lid, personeelsgeleding onderwijs ondersteunend personeel Westland
Mevr. K. Steentjes	voorzitter, personeelsgeleding onderwijzend personeel Westland
Mevr. M. Visser	lid, personeelsgeleding onderwijzend personeel Delft

5.7 Bestuursbureau

Om de organisatie goed te faciliteren, het bestuur te kunnen ondersteunen en zo de gestelde doelen te kunnen bereiken is gekozen voor een bestuursbureau onder leiding van de bestuurder. Het bestuursbureau is gevestigd op de eerste verdieping van het Herman Broerencollege in Delft.

De bezetting van het bestuursbureau was in 2018 als volgt:

- Bestuursmedewerker Financiën: de heer R. Kewal
- Bestuursmedewerker Personeel: mevrouw A. Kramer
- Bestuursassistent: mevrouw E. Timp
- Facilitair medewerker: de heer J. Tetteroo
- Administratief medewerker bestuursbureau: mevrouw A. Middendorp
- Administratief medewerker: mevrouw E. van Heijst en mevrouw K. Buijs

5.8 Locaties en leerlingen

Onder de verantwoordelijkheid van de Herman Broerenstichting vielen in 2017 vier locaties, allen voor primair onderwijs. Elke locatiedirecteur heeft de algehele leiding over twee locaties en legt verantwoording af aan het bestuur over het totale functioneren van de locaties.

Herman Broerenschool (SO)	locatie Delft						locatie Westland						
Schooljaar	ZML		EMB		SUBT	CUMI	ZML		EMB		SUBT	CUMI	Totaal
	<8	>8	<8	>8			<8	>8	<8	>8			
2018/2019	12	24	2	6	44	19	3	15	7	11	36	8	80
2017/2018	16	26	1	8	51	22	3	16	2	12	33	9	84
2016/2017	14	24	0	6	44	20	4	19	2	10	35	9	79
2015/2016	13	28	0	8	49	19	4	21	1	8	34	11	83

Herman Broerencollege (VSO)	locatie Delft				locatie Westland				
Schooljaar	ZML	EMB	SUBT	CUMI	ZML	EMB	SUBT	CUMI	Totaal
2018/2019	62	17	79	31	67	22	89	19	168
2017/2018	71	21	92	36	74	24	98	20	190
2016/2017	76	22	98	36	68	22	90	13	188
2015/2016	80	17	97	34	64	25	89	14	186

5.9 Vertrouwenspersoon

In overeenstemming met de klachtenregeling beschikt de Herman Broerenstichting over een vertrouwenspersoon die bij klachten functioneert als aanspreekpunt. De vertrouwenspersoon gaat na of door bemiddeling tot een oplossing kan worden gekomen. De vertrouwenspersoon begeleidt degene met een klacht desgewenst bij de verdere procedure en verwijst in voorkomende gevallen naar andere instanties. Door het bestuur is de Mevrouw T. Lansbergen benoemd tot vertrouwenspersoon van de Herman Broerenstichting. Hiertoe is een overeenkomst afgesloten met OnderwijsAdvies. Als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd van Mevrouw T. Lansbergen is per 1 augustus 2018 Mevrouw N. Kik benoemd tot vertrouwenspersoon van de Herman Broerenstichting.

5.10 Klachten en klachtafhandeling

In 2018 heeft de bestuurder geen officiële klachten ontvangen.

5.11 Stakeholders

- Leerlingen en ouders/verzorgers zijn de basis van ons bestaan. Voor hen geven we het onderwijs en alle overige processen komen hieruit voort.
- Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen levert ons per leerling de zo noodzakelijke bekostiging. We gaan integer en verantwoord om met deze publieke gelden. Ze worden intern verdeeld en gebruikt om de scholen draaiende te houden.
- Gemeenten zijn in onze regio belangrijke partners. Met hen geven we handen en voeten aan het lokale en regionale educatieve beleid.

- Toeleverende scholen en instellingen zijn een belangrijke partner die een aanzienlijk deel van de basis leggen voor de leerlingen waar wij mee verder gaan. Een goede overdracht en waar mogelijk afspraken over doorlopende leerlijnen zijn van groot belang voor de leerlingen.
- Scholen, instellingen en stagebedrijven waar onze leerlingen instromen zijn een partij waar mee we frequent het overleg voeren om een soepele overgang mogelijk te maken. Terugkoppelen maakt het mogelijk om daar waar nodig ons eigen handelen bij te sturen.
- De samenwerkingsverbanden zijn partijen die met en voor ons zorg dragen voor een dekkend netwerk van ondersteuningsvoorzieningen.
- Eigen medewerkers brengen kennis en ervaring in, om de gewenste onderwijskwaliteit te kunnen leveren. Ze voeren het primaire proces (onderwijs) en de secundaire processen (ondersteuning) uit. Het is van groot belang verantwoord personeelsbeleid te voeren met het oog op welbevinden en gezondheid van de medewerkers.

5.12 Samenwerking

De samenwerking met verschillende partners in onze regio hebben we dit jaar volop gecontinueerd. De belangrijkste ontwikkelingen op dit terrein hebben betrekking op de samenwerkingsverbanden en zorginstellingen voor verstandelijk en meervoudig gehandicapten.

De Herman Broerenschool is aangesloten bij:

- Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Delflanden (PO2802 SWV Delflanden). De bestuurder van de Herman Broerenschool is lid van het dagelijks bestuur.
- Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Westland (PO2803 SPOW). De bestuurder van de Herman Broerenschool is lid van het dagelijks bestuur.
- Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden (PO2815 SPPOH). De bestuurder van de Herman Broerenschool is lid van het algemeen bestuur.

Het Herman Broerencollege is aangesloten bij:

- Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Delflanden (VO2809 Delflanden). De bestuurder van de Herman Broerenschool is lid van het bestuur en de algemene vergadering.
- Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Westland (VO2808 SWVO Westland). De bestuurder van de Herman Broerenschool is lid van het dagelijks bestuur.
- Samenwerkingsverband Zuid-Holland West (VO2806 Haaglanden). De bestuurder van de Herman Broerenschool is lid van het algemeen bestuur.

Met twee zorginstellingen is een intensieve samenwerking:

Ipse de Bruggen

Op onze locatie Westland is één zorgbegeleider vanuit Ipse de Bruggen werkzaam. Zij adviseert de leraren over zaken als de zintuiglijke informatieverwerking van onze leerlingen, de TEACCH-methode, signaleringsplannen enz. Ook werkt zij met EMB-leerlingen om vaardigheden te trainen. De zorgbegeleider is ervoor om samen met de leraar te zorgen dat de EMB-leerlingen op school datgene krijgen aangeboden wat passend is bij hun ontwikkeling.

In de onderwijszorggroepen van de locatie Delft zijn zorgmedewerkers van Ipse de Bruggen werkzaam. Zij ondersteunen en begeleiden de EMB-leerlingen in deze groepen.

's Heeren Loo

Op 24 oktober 2016 zijn het Herman Broerencollege en 's Heeren Loo samen gaan werken in een tijdelijk gebouw op het terrein van het Westerhok in Monster. In dit gebouw zijn zowel de VSO onderwijszorggroepen (met EMB-leerlingen) van het Herman Broerencollege als dagbestedingsgroepen van 's Heeren Loo gehuisvest. In de onderwijszorggroepen van de locatie Westland zijn zorgmedewerkers van 's Heeren Loo werkzaam. Zij ondersteunen en begeleiden de EMB-leerlingen in deze groepen.

5.13 Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen

Door ons onderwijs leren wij onze leerlingen beter te functioneren in onze samenleving. Daarnaast besteden we aandacht in de lessen aan verantwoord omgaan met mensen en natuurlijke hulpbronnen, natuur en milieu. Energiebesparing is een punt van blijvende aandacht. We hebben als maatschappelijke instelling de plicht

verantwoord te ondernemen. Bij nieuwbouw en verbouw van onze scholen zijn we alert op de gebruikte materialen. Dit betekent dat we kritisch zijn op de bedrijven waarmee we samenwerken en dat wij ons telkenmale de vraag stellen of we integer en verantwoord aanbesteden. Ons gedrag moeten we altijd kunnen verantwoorden in het licht van onze maatschappelijke opdracht.

5.14 Organisatorische ontwikkelingen

Onze organisatie is volop in beweging. Belangrijke ontwikkelingen in 2018 waren onder meer:

Voor het eerst in de geschiedenis van onze stichting heeft onze organisatie een strategisch beleidsplan. Voorheen maakten we één schoolplan voor alle locaties waarin ook het strategisch beleid van de volledige organisatie was opgenomen. Dit werkte niet meer doordat we in 2017 zijn gaan werken met twee locaties, waarbij meer verantwoordelijkheid is komen te liggen bij de locatiedirecteur. Door te gaan werken met een strategisch beleidsplan, maken we ruimte voor een schoolplan voor elke locatie. Directie en team zullen hierdoor slagvaardiger kunnen gaan werken.

De splitsing van de Vereniging Ouderraad in 2017 in twee deelraden heeft ertoe geleid dat we dit in 2018 geformaliseerd hebben. De statuten van de Vereniging Ouderraad Delft zijn vernieuwd en voor de Vereniging Ouderraad Westland zijn nieuwe statuten gemaakt.

5.15 Realisatie van de beleidsdoelen organisatie

Van de in het jaarplan 2018 genoemde doelen zijn de onderstaande doelen gerealiseerd:

- De splitsing van de ouderraad is geformaliseerd. De beide locaties hebben nu een eigen ouderraad.
- Het privacy protocol is aangepast op de Europese wetgeving.
- Alle medewerkers maken gebruik van Office 365.
- Op de locatie Westland is fulltime een administratief medewerkster werkzaam.
- De Herman Broerenstichting heeft een eigen strategisch beleidsplan.
- Op de locaties is gewerkt aan het schrijven van de schoolplannen.

In het jaarplan 2019 zijn onderstaande doelen opgenomen. De doelen die in 2018 niet gerealiseerd zijn, maken daar onderdeel van uit.

- Elke locatie heeft een eigen schoolplan dat samen met het team is gemaakt.
- De ontruimingsplannen van de locaties in het Westland zijn geactualiseerd.
- De locatie Delft heeft een eigen routeplanner gebaseerd op het document 'Routeplanning en schoolafspraken 2017'.
- De nieuwe website wordt gelanceerd.
- Alle medewerkers van de Herman Broerenstichting gaan werken met Sharepoint.

6 Onderwijs

6.1 Onderwijskundig beleid

De afzonderlijke locaties stellen gebaseerd op het schoolplan het jaarplan op. De verantwoording van de behaalde resultaten wordt beschreven in de evaluatie van het jaarplan van de betreffende locatie.

Organisatie

Om het onderwijs aan de specifieke doelgroep ZML en EMB zo goed mogelijk te kunnen organiseren is er binnen elke locatie een managementteam. Het managementteam bestaat uit de locatiedirecteur, de intern begeleiders en de coördinator arbeidstoeleiding. Het managementteam van de locatie Westland bestaat tevens uit de locatiecoördinator VSO Westerhonk. Het managementteam zet alle inhoudelijke en organisatorische lijnen uit.

Het ontwikkelingsperspectief

Naast het managementteam heeft elke locatie een eigen Commissie van Begeleiding. De voorzitter van de Commissie van Begeleiding is de locatiedirecteur. Andere leden van de Commissie van Begeleiding zijn de psycholoog, de maatschappelijk werker en de jeugdarts. Op verzoek zijn ook de intern begeleider, de coördinator arbeidstoeleiding en/of leraren aanwezig bij de besprekingen. De Commissie van Begeleiding is verantwoordelijk voor de leerlingenzorg. Zij adviseert o.a. over het vaststellen en bijstellen van het ontwikkelingsperspectief. Daarnaast zijn zij verantwoordelijk voor het multidisciplinair bespreken van leerlingen en toewijzen van extra ondersteuning.

In het ontwikkelingsperspectief staat de te verwachten uitstroombestemming en de onderbouwing daarvan. De onderbouwing bevat minimaal de factoren die het onderwijsproces belemmeren en bevorderen.

Kerdoelen ZML

De leerlingen van de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege volgen onderwijs volgens de kerndoelen van het ZML, die zijn aangepast volgens het wettelijk kader van het ministerie van OCW. Om bij het lesaanbod de juiste keuzes te maken, gebruiken wij de leerlijnen voor het ZML van het Centrum Educatieve Dienst (CED). Voor de leerlingen in de onderwijszorggroepen maken we gebruik van de Plancius leerlijnen. Hiermee willen we een optimale ontplooiing van de leerlingen bewerkstelligen om ze voor te bereiden op een actieve deelname aan de maatschappij op de gebieden wonen, werken, burgerschap en vrije tijd. Voor de leerlingen van het Herman Broerencollege bevorderen we bovendien dat zij uitstromen naar een voor hen passende plek. Dat kan variëren van een betaalde baan tot een beschermde belevingsgerichte omgeving.

6.2 Onderwijs en Kwaliteit

De Herman Broerenschool werkt op basis van het kwaliteitsrad dat samen met de KPC Groep is ontwikkeld. Aan het kwaliteitsrad ligt ten grondslag het INK-model. Het kwaliteitsrad is een verbeelding van het systeem van kwaliteit op onze scholen. Het rad symboliseert de beweging van het onderwijs. Kwaliteitszorg is een cyclisch proces met als doel integrale schoolontwikkeling. Het kwaliteitsrad is opgebouwd uit zeven tandwielen. Door aan een van de wielen te draaien, komen de andere wielen ook in beweging. De volgende tandwielen worden onderscheiden:

- Kwaliteit (PDCA) en Organisatiegedrag
- Belichten, richten, inrichten en verrichten
- Missie, visie en strategische doelen
- Opbrengstgericht werken (schoolniveau)
- Handelingsgericht werken (groepsniveau)
- Personeel
- Samenwerking

Over de resultaten en de kwaliteit moet verantwoording worden afgelegd aan de ouders/verzorgers en aan de overheid via de Inspectie van het Onderwijs. Daartoe is het jaarplan opgesteld. Hierin zijn de beleidsvoornemens concreet uitgewerkt, gebaseerd op het schoolplan. Daarbij is rekening gehouden met resultaten uit voorgaande jaren o.a. op het gebied van onderwijsontwikkeling en leerlingopbrengsten. Het nieuwe jaarplan wordt na evaluatie van het oude jaarplan opgesteld.

Tijdens managementgesprekken heeft de bestuurder met de locatiedirecteuren en de locatiecoördinator de voortgang van de ontwikkeling van de locatie en de onderwijsopbrengsten besproken.

6.2.1 Leerlingvolgsysteem

Om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen wordt binnen de school met het leerlingvolgsysteem ParnasSys gewerkt. Met behulp van dit leerlingvolgsysteem worden de opbrengsten op leerlingniveau, groepsniveau, schoolniveau en bestuursniveau in kaart gebracht. ParnasSys biedt de mogelijkheid om de leerling integraal te volgen en daarbij planmatig, doelgericht en handelingsgericht te werken. Voor de ontwikkeling van de leerlingen is het ontwikkelingsperspectief (OPP) leidend en de uitgangspunten van het OPP worden gekoppeld aan ParnasSys. Er wordt in beeld gebracht of de leerling zich volgens verwachting ontwikkelt en of er aanpassingen in zijn/haar lesaanbod gemaakt dienen te worden. Ouders/verzorgers ontvangen een rapportage met een overzicht van de leerlijnen.

6.3 Opbrengsten en resultaten

6.3.1 Overzicht algemene opbrengsten Herman Broerenschool

De uitstroombmogelijkheden voor onze leerlingen in het SO zijn:

- Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)
- Speciaal Basisonderwijs (SBO)
- Praktijk Onderwijs (PRO)
- Anders (andere ZML-school, zorginstelling, verhuisd of onbekend)

Uitstroom leerlingen Herman Broerenschool.

Vorm van uitstroom	2017-2018 Locatie Delft	2017-2018 Locatie Westland	2016-2017 Alle locaties	2015-2016 Alle locaties
VSO ZMLK	8	13	15	16
Speciaal basisonderwijs	1	0	0	0
Praktijkonderwijs	0	0	0	0
Anders (andere school, zorginstelling, verhuisd, onbekend)	4	1	2	6
Totaal aantal uitstromers	13	14	17	22

In onderstaande tabel is te lezen wat de te verwachte uitstroombestemming was, die is opgenomen in het ontwikkelingsperspectief twee jaar voorafgaand aan het moment van uitstroom.

	2017-2018 Locatie Delft	2017-2018 Locatie Westland	2016-2017 Alle locaties
Onder het niveau dat was vastgesteld in het ontwikkelingsperspectief	1	1	1
Op het niveau dat was vastgesteld in het ontwikkelingsperspectief	12	12	16
Boven het niveau dat was vastgesteld in het ontwikkelingsperspectief	0	1	0
Onbekend	0	0	0
Totaal aantal uitstroom	13	14	17

6.3.2 Overzicht algemene opbrengsten Herman Broerencollege

De uitstroombmogelijkheden van onze leerlingen in het VSO zijn:

- Praktijkonderwijs (PRO)
- Reguliere arbeid (wel/niet met subsidie)
- Beschut werken (Sociale Werkvoorziening)
- Arbeidsmatige dagbesteding
- Activiteitengerichte dagbesteding
- Anders (andere school, zorginstelling, verhuisd, onbekend)

Uitstroom leerlingen Herman Broerencollege.

Vorm van uitstroom	2017-2018 Locatie Delft	2017-2018 Locatie Westland	2016-2017 Alle locaties	2015-2016 Alle locaties
Praktijkonderwijs	0	0	1	0
Reguliere Arbeid (wel/niet met subsidie)	6	2	8	7
Beschut werken (Sociale werkvoorziening)	0	3	5	0
Dagbesteding: arbeidsmatig	12	5	7	9

Vorm van uitstroom	2017-2018 Locatie Delft	2017-2018 Locatie Westland	2016-2017 Alle locaties	2015-2016 Alle locaties
Dagbesteding: activiteitengericht	7	10	4	7
Anders (andere school, zorginstelling, verhuisd, onbekend)	3	3	9	3
Totaal aantal uitstromers	28	23	34	31

In onderstaande tabel is te lezen wat de te verwachte uitstroombestemming was, die is opgenomen in het ontwikkelingsperspectief twee jaar voorafgaand aan het moment van uitstroom.

	2017-2018 Locatie Delft	2017-2018 Locatie Westland	2016-2017 Alle locaties
Onder het niveau dat was vastgesteld in het ontwikkelingsperspectief	0	0	2
Op het niveau dat was vastgesteld in het ontwikkelingsperspectief	27	10	20
Boven het niveau dat was vastgesteld in het ontwikkelingsperspectief	1	11	6
Onbekend	0	2	2
Totaal aantal uitstroom	28	23	30

6.3.3 Opbrengsten certificaten Scholing Voor Arbeid

Het Herman Broerencollege biedt met SVA doelgerichte ondersteuning bij het toeleiden van leerlingen naar de arbeidsmarkt. De cursussen zijn branchegericht en erkend.

Wij bieden de volgende cursussen aan:

- Schoonmaken in de groothuishouding
- Werken in de keuken
- Winkelmedewerker
- Werken in de plantenteelt
- Werken in het groen
- Werken in de tomatenteelt

Daarnaast bieden wij in samenwerking met Verkeerschool van Buuren de opleiding aan voor het behalen van het certificaat Heftruck Chauffeur.

In onderstaande tabel is te lezen welke en hoeveel certificaten behaald zijn.

	2018 Locatie Delft	2018 Locatie Westland	2017 Alle locaties
Schoonmaken in de groothuishouding	2	1	2
Werken in de keuken	2	3	5
Winkelmedewerker	3	2	3
Werken in de plantenteelt	0	3	0
Werken in het groen	0	0	6
Werken in de tomatenteelt	1	0	0
Heftruckopleiding	0	0	1

6.3.4 Tevredenheidsonderzoeken: leerlingen

In het kader van het kwaliteitsbeleid van de Herman Broerenstichting hebben we in mei en juni 2018 een tevredenheidsonderzoek gehouden onder onze leerlingen van het Herman Broerencollege. We hebben hierbij gebruik gemaakt van een nieuw instrument (Qschool) dat speciaal is ontwikkeld voor de ZML-leerlingen door B&T. In het totaal hebben 70 (100%) leerlingen van het Herman Broerencollege Delft en 57 (83%) leerlingen van het Herman Broerencollege Westland aan dit onderzoek meegewerkt. De leerlingen kregen 16 vragen voorgelegd, onderverdeeld in de volgende categorieën:

- Schoolklimaat.
- Onderwijsleerproces.
- Sociale veiligheid.

Op de volgende bladzijde geven wij een samenvatting van de belangrijkste bevindingen.

De hoogste scores locatie Delft (maximale score is 4,0):

- Heb je vrienden op school? (score 3,5)
- Vertelt de juf duidelijk dat je iets goed hebt gedaan? (score 3,4)
- Helpt de juf jou goed als je iets vraagt? (score 3,4)

De hoogste scores locatie Westland (maximale score is 4,0):

- Heb je vrienden op school? (score 3,8)
- Vertelt de juf duidelijk dat je iets goed hebt gedaan? (score 3,7)
- Heb je het naar je zin in de klas? (score 3,6)
- Ben je blij met de uitleg van je juf? (score 3,6)

De beste score voor Sociale veiligheid:

Vraag: Ik word gepest door andere leerlingen op school.

In 2017 scoorde locatie Delft 3,0 (klopt een beetje) en in 2018 2,6 (score tussen klopt een beetje en klopt niet). Locatie Westland scoorde in 2017 3,2 en in 2018 3,1 (klopt een beetje). De andere ZML-scholen in Nederland scoorden een 3,2.

Volgens de Wet op de expertisecentra artikel 5a draagt het bevoegd gezag onder andere zorg voor veiligheid op school door het monitoren van de veiligheid van leerlingen op school met een instrument dat een representatief en actueel beeld geeft. Om een goed beeld te geven van de situatie op school is het van belang dat er een gestandaardiseerd instrument gebruikt wordt, dat tenminste een keer per schooljaar onder een representatief deel van de leerlingen wordt afgenomen. Het hier voorgenoemde tevredenheidsonderzoek voldoet aan al deze eisen. Dit onderzoek zal dan ook jaarlijks worden herhaald.

6.4 Inspectie

In 2018 zijn de scholen van de Herman Broerenstichting niet bezocht door de Inspectie van het Onderwijs. De Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege in Delft, Naaldwijk en Monster behouden daarmee het basistoezicht.

6.5 ICT

De Herman Broerenstichting maakt gebruik van de diensten van ITS IT Services Leidschendam. Eén dag per week is een systeembeheerder van ITS werkzaam op onze locaties om het systeem te onderhouden. Door ITS is een beheerplan gemaakt. In 2018 zijn ook de klassen van SO-Delft voorzien van touchscreens. Hierdoor zijn alle klassen van onze locaties voorzien van touchscreens. Per klas zijn er minimaal twee leerlingcomputers. Voor de onderwijszorggroepen is er daarnaast de Acticomm. De Acticomm is een speciaal ontwikkeld computersysteem voor onze EMB-leerlingen bij wie 'normaal computeren' niet lukt. De Acticomm is voorzien van een touchscreen, verwerkt in een veilig meubel dat verrijdbaar en in hoogte in te stellen is.

6.6 Gespecialiseerde opvang

Voor de leerlingen van de locaties in Delft is gespecialiseerde opvang na school gerealiseerd in samenwerking met Ipse de Bruggen. Deze opvang vindt plaats buiten de school op de zorglocatie De Boomhut. Voor de leerlingen van de locatie VSO Westerhonk is vakantieopvang gerealiseerd. Deze opvang vindt plaats in onze school. Er wordt onderzocht of op woensdagmiddag ook opvang gerealiseerd kan worden.

6.7 Realisatie van de beleidsdoelen locatie Delft

Van de in het jaarplan 2018 genoemde doelen zijn de onderstaande doelen gerealiseerd en onderdeel geworden van ons onderwijsbeleid:

- We zijn beter in staat om opbrengstgericht te werken en de opbrengsten brengen we beter in kaart.
- We hebben gewerkt aan een verdere implementatie van De Vreedzame School. Op basis van de kernwaarden is de grondwet opgesteld. De teamleden hebben een teamtraining gevolgd en er heeft coaching in de klas plaatsgevonden.
- We hebben een start gemaakt met het schrijven van het schoolplan 2019-2023 waarbij het team betrokken is geweest.
- Het beleid ten aanzien van de aanname van leerlingen is verbeterd en transparant gemaakt. De locatiedirecteur kan hier nu beter op sturen.
- Parro (een app voor oudercommunicatie) is ingevoerd.
- Elke onderwijszorggroep heeft een fulltime zorgmedewerker gefinancierd uit de zorgindicatie.

In het jaarplan 2019 zijn onderstaande doelen (de 3 speerpunten) opgenomen. De doelen die in 2018 niet gerealiseerd zijn, maken daar onderdeel van uit.

- De methodes, methodieken en andere materialen die gebruikt worden in het SO en VSO voor de vijf hoofdgebieden sluiten op elkaar aan met betrekking tot de niveaus en de uitstroomprofielen.
- Het MT en het lerarenteam kunnen goed de leeropbrengsten op school (zowel op groeps- als op individueel niveau) in kaart brengen, deze analyseren en (in overleg met alle belanghebbenden) gepaste interventies voorstellen en uitvoeren.
- Heldere procedures en stappen bij grensoverschrijdend gedrag van leerlingen. De afspraken worden door alle collega's adequaat, consequent en loyaal uitgevoerd. Hierdoor vermindert het externaliserende gedrag van leerlingen en voelden de leerlingen en medewerkers zich veiliger en gesteund.
- Schoolplan 2019-2023 wordt vastgesteld.
- We realiseren een routeplanner gebaseerd op het document 'Routeplanning en schoolafspraken 2017'.

6.8 Realisatie van de beleidsdoelen locatie Westland

Van de in het jaarplan 2018 genoemde doelen zijn de onderstaande doelen gerealiseerd en onderdeel geworden van ons onderwijsbeleid:

- Onderwijs aan de EMB-leerlingen in de onderwijzorggroepen is geoptimaliseerd door o.a. scholing aan personeelsleden, aanschaf van materialen en de inrichting van een snoezelruimte.
- Er wordt gewerkt met tablets.
- Het aanbod voor de praktijkvakken is verbeterd door implementatie van de leerlijnen arbeidstraining en verzorging en uitbreiding van Zedemo.
- In alle groepen wordt gebruik gemaakt van de legoleerlijn.
- Op de locatie Westerhonk is twee dagen in de week een schoolhond aanwezig. Het gedrag van de leerlingen wordt hierdoor positief beïnvloed en de leerlingen leren zorg dragen voor een dier.
- De intern begeleiders zijn beter toegerust voor hun werk, door het volgen van relevante scholing en doordat zij meer ervaring hebben.
- De locatiedirecteur stuurt op hoofdlijnen en stuurt het MT gericht aan.
- De samenwerking met SWV PO en VO Westland, het SKT, de SBO school en de SO cluster 4 school in het Westland is verbeterd.

In het jaarplan 2019 zijn onderstaande doelen (de 3 speerpunten) opgenomen. De doelen die in 2018 niet gerealiseerd zijn, maken daar onderdeel van uit.

- De school hanteert een voor iedereen duidelijk agressiebeleid, wat zorgt voor vermindering van externaliserend gedrag bij leerlingen en waarbij medewerkers zich veilig en gesteund voelen.
- De intern begeleiders kunnen goed aflezen wat de leeropbrengsten zijn op leerlingniveau, op groepsniveau en op schoolniveau en daarbij passende interventies voorstellen. De leraren beheersen dit op leerlingenniveau en op groepsniveau.
- Op onze school beschikken we over een schoolplein dat voorziet in de behoefte van leerlingen om leren (samen) te spelen en bewegen, ontdekken, de zintuigen te prikkelen en/of zich te ontspannen.

7 Personeel

7.1 Introductie

De Herman Broerenstichting spant zich in voor Integraal Personeelsbeleid. Integraal Personeelsbeleid staat voor een personeelsbeleid dat voortvloeit uit de missie en visie van de locatie. Het is gericht op verwezenlijking van de ambities zoals die verwoord zijn in het strategisch beleidsplan. De inzet, kennis en bekwaamheden van de medewerkers stemmen we af op de doelstellingen van de locaties. Medewerkers ervaren en nemen verantwoordelijkheid voor hun eigen ontwikkeling en voor de ontwikkeling van de organisatie en leerlingen. Bestuur, directie en management verbinden zo de ambities van de locaties aan de loopbaanontwikkeling van de medewerkers. De Herman Broerenstichting streeft via een Integraal Personeelsbeleid naar samenhang tussen:

- De doelen van de locaties en de ontwikkeling van de individuele medewerker;
- De koersuitspraak 'Medewerkers denken mee, doen mee en durven te delen';
- De personeelsmanagementinstrumenten die we inzetten.

In 2018 is met een werkgroep het professioneel statuut van de Herman Broerenstichting opgesteld. Het professioneel statuut bevat afspraken over de professionele ruimte van leraren en de manier waarop zij betrokken worden bij relevante onderwijskundige besluiten. Het professioneel statuut sluit hiermee aan op de in het strategisch beleidsplan opgenomen koersuitspraak 'Medewerkers denken mee, doen mee en durven te delen'.

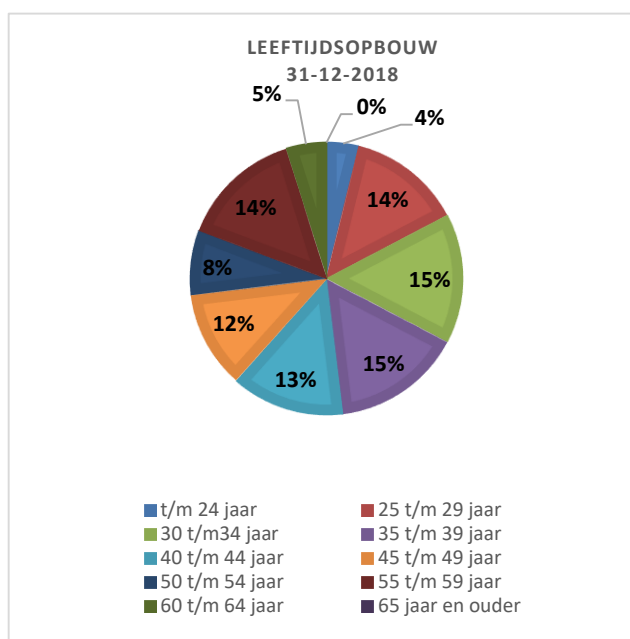
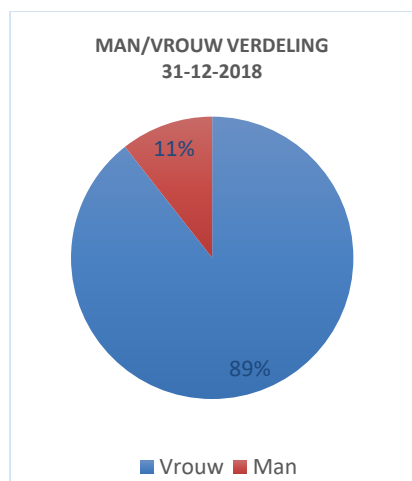
7.2 Bestuursformatieplan en werkgelegenheidsgarantie

Bij de toekenning van de financiële middelen wordt rekening gehouden met de schoolkenmerken, zoals: het aantal SO- en VSO-leerlingen, het aantal EMB-leerlingen, de leeftijd van de zeer jonge leerlingen en het aantal CUMI-leerlingen. De toekenning van de lumpsum vindt plaats op stichtingsniveau. Het bestuur van de stichting verdeelt de inkomsten vervolgens over de scholen.

Eind 2011 is de stichting, na instemming van de MR, overgegaan van ontslagbeleid naar werkgelegenheidsbeleid. In 2012 is Decentraal Georganiseerd Overleg (DGO) gevoerd om het sociaal statuut vast te stellen. In 2018 heeft geen DGO plaatsgevonden.

7.3 Samenstelling van het personeelsbestand

Op 31 december 2018 werken 104 medewerkers verdeeld over 78,51 fte bij de Herman Broerenstichting. Deze aantallen zijn exclusief externe medewerkers.

7.3.1 In- en uitstroom

Van onze medewerkers heeft 92,31% een vaste benoeming en 8,69% een tijdelijke benoeming met zicht op een vaste benoeming. In 2018 was de instroom 6,58 fte en de uitstroom 7,29 fte. In augustus 2018 zijn 2

onderwijsassistenten benoemd als onbevoegd leraar, zij zijn beiden met het laatste jaar van de PABO opleiding bezig en verwachten in juli 2019 hun PABO-diploma te behalen.

7.4 Functies en functiemix

Het functieboek bevat een overzicht van de functies die bij de Herman Broerenstichting beschikbaar zijn en biedt daarmee inzicht in de loopbaanmogelijkheden binnen de Herman Broerenstichting.

In augustus 2018 is de CAO PO gewijzigd. De lerarenfuncties LB en LC zijn respectievelijk gewijzigd in L11 en L12. De bijbehorende functiebeschrijvingen worden in 2019 vastgesteld. In 2018 is voor leraar L11 de functiebeschrijving leraar LB van toepassing en voor leraar L12 de functiebeschrijving leraar LC.

Bij de start van het schooljaar 2018/2019 op 1 september 2018 ziet het functiebouwwerk er als volgt uit:

Schaal		Totaal	fulltime	parttime
LB	Leraar LB	37,03 fte	14	32
LB	Vakleraar bewegingsonderwijs	1,93 fte	1	1
LC	Leraar LC	0,93 fte	0	1
DC	Locatiedirecteur	2,05 fte	0	2
0002	Assistent facilitair medewerker	0 fte	0	0
0004	Onderwijsassistent	25,09 fte	0	39
0004	Administratief medewerker	1,40 fte	0	2
0005	Facilitair medewerker	1,18 fte	1	0
0005	Administratief medewerker bestuursbureau	0,80 fte	0	1
0006	Psychologisch assistent	0,80 fte	0	1
0007	Leraarondersteuner	0,40 fte	0	1
0008	Logopedist	1,20 fte	0	2
0008	Bestuursassistent	0,95 fte	0	1
0008	Maatschappelijk werker	0,80 fte	0	1
0010	Bestuursmedewerker Financiën	1,10 fte	1	0
0010	Bestuursmedewerker Personeel	0,80 fte	0	1
0011	Psycholoog	0,80 fte	0	1
B3	Bestuurder	1,00 fte	1	0

7.4.1 Functiemix

De functiemix is met de inwerkingtreding van de CAO PO 2018-2019 per 1 augustus 2018 afgeschaft.

7.4.2 Inzet extra middelen werkdrukverlaging

In de teams van de locatie Delft en locatie Westland is gesproken over de besteding van de gelden die ter beschikking zijn gesteld ten behoeve van de werkdrukverlaging. De voorstellen waar consensus voor was zijn vastgelegd in een document die ter instemming is gelegd aan de MR. Op de vergadering van 5 juli 2018 heeft de MR instemming verleend op de plannen van de locaties voor de besteding van de extra middelen werkdrukverlaging. Hieronder volgt per locatie de verantwoording.

Locatie Delft

Het te besteden bedrag voor de locatie Delft op basis van leerlingaantallen 1-10-2018 voor schooljaar 2018/2019 bedraagt € 22.244. Daarvan heeft 5/12 betrekking op 2018 wat neerkomt op € 9.268.

Bestedingscategorie	Besteed bedrag	Toelichting
Personeel	€ 7.965	De werkdrukverlagingsgelden zijn ingezet voor de uitbreiding van de werktijdsfactor voor de onderwijsassistenten die dat graag wilden. Daarbij is in beginsel uitgegaan van een half uur per werkzame dag. De extra tijd wordt gebruikt om de leraren meer te kunnen ondersteunen, om de werkdruk effectief te verminderen.
Materieel	-	
Professionalisering	-	
Overig	-	
Totaal	7.965	

Doordat meerdere onderwijsassistenten achteraf aan hebben gegeven er toch geen gebruik van te willen maken en door personele wisselingen is er in 2018 € 1.303 euro minder uitgeven dan beschikbaar. Het bedrag van € 1.303 euro wordt in 2019 worden besteed aan werkdrukvermindering.

Niet-financiële maatregelen

De volgende niet-financiële maatregelen zijn genomen om de werkdruk te verminderen:

- Een betere planning om collega's te ontzien bij drukke momenten in het jaar. Zoals het scoren en evalueren van doelen in Parnassys (LVS) t.b.v. streefplanningen, de rapporten, de leerlingenbesprekingen, de evaluatie en bijstelling van het OP.
- Een verbeterde informatiestroom vanuit het bestuur, directie, MT, CVB, coördinatoren en de toekomstige werkgroepen richting alle collega's. Hierdoor ontstaat transparantie, structuur, voorspelbaarheid en rust. Iedereen is beter in staat om te anticiperen op wat er gaande is en wat gaat komen.
- Een teamagenda, waar iedereen zijn afspraken inzet. Tevens staan daar alle vergaderingen, scholingen en andere bijeenkomsten in. Op die manier ontstaat wederom transparantie, weten of iemand "vrij" of aanwezig is om aan te spreken/binnen te kunnen lopen en kan ook bijvoorbeeld gezien worden wie of hoe de vervanging geregeld is.

Locatie Westland

Het te besteden bedrag voor de locatie Westland op basis van leerlingaantallen 1-10-2018 voor schooljaar 2018/2019 bedraagt € 20.377. Daarvan heeft 5/12 betrekking op 2018 wat neerkomt op € 8.490.

Bestedingscategorie	Besteed bedrag	Toelichting
Personeel	€ 2.853	Dit is ingezet om de kosten te drukken die in het schooljaar 2018/2019 gemaakt worden voor de extra inzet van onderwijsassistenten (dagdeel).
Materieel	1. € 1.889 2. € 3.748	1. Er is een tweede schoolbus aangeschaft, waardoor het een stuk eenvoudiger is geworden om met leerlingen op excursie te gaan. Doordat het organiseren van een excursie eenvoudiger geworden is, heeft dit een positief effect op de werkdruk en het werkplezier. 2. Door de aangeschafte klassentelefoons kunnen leraren gemakkelijk informatie uitwisselen met ouders via de schoolapp. Dit werkt tijdsbesparend. De telefoons zijn voorzien van een beschermhoes en simkaart met beltegoed.
Professionalisering	-	
Overig	-	
Totaal	€ 8.490	

Niet-financiële maatregelen

De volgende niet-financiële maatregelen zijn genomen om de werkdruk te verminderen:

- Een betere planning om collega's te ontzien bij drukke momenten in het jaar. Zoals voor het scoren en evalueren van doelen in Parnassys (LVS) t.b.v. streefplanningen, de rapporten, de leerlingenbesprekingen, de evaluatie en bijstelling van het OP.
- Formatie en roosters op tijd klaar, zodat mensen op tijd aan de slag kunnen voor het nieuwe schooljaar en minder werkdruk ervaren.
- Mensen langere tijd hetzelfde uitwisselingsvak laten geven en de mogelijkheid bieden om het verdiepen in een nieuw vak/maken van een leerlijn deels weg te schrijven onder de takenlijst en/of professionalisering.
- Protocol leerlingvervoer is versoepeld

- Een verbeterde informatiestroom vanuit het bestuur, directie, MT, CVB, coördinatoren en de toekomstige werkgroepen richting alle collega's. Hierdoor ontstaat transparantie, structuur, voorspelbaarheid en rust. Iedereen is beter in staat om te anticiperen op wat er gaande is en wat gaat komen.

7.4.3 Participatiebanen

Ten aanzien van de Participatiewet is de vastgestelde norm 1,93% (1,515 fte) van 78,51 fte per 31 december 2018. In het functieboek is hiervoor de functie assistent facilitair medewerker opgenomen. Op 31 december 2018 is de vastgestelde norm niet gerealiseerd.

7.4.4 Detacheringen

Voor de tijdelijke invulling van openstaande vacatures hebben wij in 2018 via detacheringsbureaus gebruik gemaakt voor de inhuur van leraren (2,20 fte) tot aan de zomervakantie. In de periode van 1 augustus tot 31 december 2018 is een leraar voor drie dagen per week via een detacheringsbureau ingehuurd.

Vanuit de Herman Broerenstichting zijn twee leraren (0,79 fte) als ambulant ondersteuner ingezet voor de samenwerkingsverbanden PO Westland en VO Westland.

Vanuit Ipse de Bruggen waren tot 1 maart 2018 twee zorgbegeleiders werkzaam op de locaties Delft en Westland. Per 1 maart 2018 is er alleen op de locatie Westland een zorgbegeleider werkzaam. Verder zijn er vanuit Ipse de Bruggen op de locatie Delft vier zorgmedewerkers werkzaam in de onderwijszorggroepen. De zorgbegeleider wordt bekostigd vanuit de reguliere middelen. De zorgmedewerkers worden grotendeels bekostigd vanuit de zorgindicatie van de leerlingen. Dit kan zijn door middel van PGB of Zorg in Natura. Voor de toekomst is het de bedoeling dat de zorgmedewerkers volledig worden bekostigd vanuit de zorgindicaties.

Vanuit 's Heeren Loo zijn vijf zorgmedewerkers werkzaam op de locaties in het Westland.

De zorgmedewerkers worden grotendeels bekostigd vanuit de zorgindicatie van de leerlingen. Dit kan zijn door middel van PGB of Zorg in Natura. Voor de toekomst is het de bedoeling dat de zorgmedewerkers volledig worden bekostigd vanuit de zorgindicaties.

In 2014 hebben wij in samenspraak met onze REC-partners besloten tot belastingaangifte van de salariskosten van de REC manager en secretariaal medewerker REC over de jaren 2009 t/m 2014. Wij hebben hiertoe besloten, omdat de wetgeving onduidelijk was of deze detacheringen nu wel of niet onder het belastingvrije tarief zouden vallen. In 2017 heeft het Hof Den Haag uitspraak gedaan voor het jaar 2014. Het Hof is van oordeel dat de detachering van medewerkers aan het REC BTW-vrijgesteld heeft mogen plaatsvinden. In 2018 hebben de REC-partners besloten om niet verder te procederen over de jaren 2009 t/m 2013. In 2019 zal het totaal ontvangen bedrag van € 11.403 na aftrek van voorgeschoten kosten op basis vooraf afgesproken verdeelsleutels uitbetaald worden aan de REC-partners.

7.5 Vervanging

Vanaf augustus 2015 is de Herman Broerenstichting niet langer verzekerd bij het Vervangingsfonds en is daarmee eigen risicodragend. Na uitgebreid onderzoek bleek dat de premie van de verplichte aansluiting aanzienlijk hoger was dan het bedrag dat het bestuur van de Herman Broerenstichting per schooljaar declareerde. Van het geld dat hiermee wordt uitgespaard is extra formatie beschikbaar, waardoor elke locatie bovenop de formatie een fulltime leraar extra heeft. Deze extra formatie is beschikbaar voor de vervanging van afwezige teamleden.

7.5.1 Vacatures

Ook binnen de Herman Broerenstichting is het tekort aan leraren op de arbeidsmarkt merkbaar en blijven vacatures langer openstaan. Gezien het natuurlijk verloop binnen onze organisatie krijgen nieuwe medewerkers een tijdelijke benoeming, die bij goed functioneren kan worden omgezet in een vast dienstverband. Zo kunnen we medewerkers aan ons binden en aantrekkelijker zijn voor potentiële medewerkers.

Om de komende jaren een goede personele bezetting te kunnen blijven waarborgen, zal verder onderzocht worden welke mogelijkheden de Herman Broerenstichting kan benutten om over voldoende leraren te blijven beschikken.

7.6 Ziekteverzuim

jaar	Ziekteverzuim landelijk [WEC OP]	Ziekteverzuim OP Herman Broerenstichting	Ziekteverzuim landelijk [WEC OOP]	Ziekteverzuim OOP Herman Broerenstichting
2018	Nog niet bekend	5,4 %	Nog niet bekend	4,82 %
2017	6,7 %	6,0 %	6,9 %	6,7 %
2016	7,0 %	3,29 %	7,2 %	5,75 %
2015	7,0 %	4,25 %	7,0 %	4,79 %
2014	6,4 %	3,4 %	6,3 %	10,7 %

Het ziekteverzuimpercentage van 2018 bedraagt voor de functiecategorie OP 5,49% en voor de functiecategorie OOP 4,82%. Voor beide functiecategorieën is het verzuimpercentage gedaald ten opzichte van 2017.

De hoogte van het ziekteverzuim wordt met name veroorzaakt door het langdurig verzuim. In 2018 lag de focus op de preventieve maatregelen op het voorkomen van langdurig verzuim. De actiepunten uit de verzuimanalyse 2017 hebben in 2018 een positieve uitwerking bewerkstelligd. Om het verzuimpercentage duurzaam te kunnen verlagen is een 'langere adem' nodig. De actiepunten zullen in 2019 worden voortgezet en aangevuld worden met actiepunten uit de nog op te stellen verzuimanalyse 2018.

De verzuimbegeleiding wordt uitgevoerd volgens het eigen-regie model, de Herman Broerenstichting wordt hierbij ondersteund door de ArboUnie. Maandelijks vindt het spreekuur van de bedrijfsarts op locatie plaats. Aansluitend aan het spreekuur wordt sociaal medisch overleg gevoerd tussen de locatiedirecteuren, de bedrijfsarts en de bestuursmedewerker Personeel waarin de terugkoppelingen van het spreekuur en de adviezen met betrekking tot de ziekteverzuimbegeleiding worden besproken.

7.7 Beleid inzake uitkeringen en ontslag

Het bestuur van de Herman Broerenstichting houdt zich aan de wettelijke regels en de geldende CAO bij ontslag. Voor de medewerkers van de Herman Broerenstichting is de regeling werkgelegenheidsbeleid conform CAO PO van toepassing.

Benoemingen voor bepaalde tijd worden aangegaan op basis van de ontslaggronden genoemd in het reglement van het Participatiefonds.

Voor de in de CAO genoemde ontslaggronden wordt per ontslagsituatie bepaald op welke wijze ontslag volgt. Indien er sprake is van ontslag op basis van disfunctioneren, wordt bij de dossieropbouw rekening gehouden met de in het reglement van het Participatiefonds genoemde inspanningsverplichting van de werkgever. Bij ontslag wegens disfunctioneren wordt in eerste instantie een beëindigingsovereenkomst aangeboden door het bestuur. De betreffende medewerkers krijgen minimaal het bedrag conform reglement Participatiefonds voor een outplacementtraject. Tevens wordt de ontheffing herbenoemingsverplichting eigen wachtgelder door de medewerkers ondertekend. Voor een herbenoemingsverplichting bij uitkeringsgerechtigde ex-werknemers wordt per vacature voldaan aan de in artikel 132, WEC genoemde verplichting.

Bij alle ontslagen, ook indien een medewerker ontslag op eigen verzoek indient, wordt altijd een vergoedingsverzoek bij het Participatiefonds ingediend. De tot nu toe ingediende vergoedingsverzoeken zijn alle door het Participatiefonds toegewezen.

7.8 Professionalisering

Persoonlijke ontwikkeling van personeelsleden neemt binnen de Herman Broerenstichting een belangrijke plaats in. Door scholing kunnen individuele competenties ontwikkeld en versterkt worden. De zelfontplooiing van onze medewerkers komt ten goede aan de onderwijskwaliteit. De ontwikkelingsdoelen van de school zijn in het jaarplan vastgesteld. De benodigde professionalisering wordt in teamverband en op individueel niveau gerealiseerd. Een zorgvuldige afweging tussen de professionele ontwikkelingswensen van de medewerker en de ontwikkelingsdoelen van de organisatie vindt plaats tijdens het functioneringsgesprek.

Naast het professionaliseringsaanbod dat aan alle teamleden jaarlijks wordt aangeboden, hebben teamleden ook de mogelijkheid tot het volgen van individuele professionalisering. Teamleden die individuele professionaliseringsactiviteiten volgen kunnen voor een onkostenvergoeding in aanmerking komen. In de begroting is hiervoor een bedrag gereserveerd.

Verlaat een teamlid de school binnen drie jaar nadat hij/zij de professionaliseringsactiviteit heeft afgesloten, dan wordt een evenredig deel terugbetaald.

De verplichting om het diploma Master EN te behalen binnen vier jaar na indiensttreding is opgeheven. De opleiding sluit inhoudelijk niet meer voldoende aan op onze doelgroep. Hiervoor in de plaats komt in 2019 een inscholingsprogramma voor nieuwe medewerkers.

Het ministerie bood ook in 2018 weer de mogelijkheid om een Lerarenbeurs aan te vragen. Binnen onze organisatie hebben de leraren hier geen gebruik van gemaakt.

In 2018 zijn aan de teamleden onder andere de volgende scholingsactiviteiten aangeboden:

- Intervisiebijeenkomsten Aanpak kindermishandeling en werken met het Vlaggensysteem
- Training aandachtsfunctionaris
- Herhalingsbijeenkomst aandachtsfunctionaris
- Sensorische informatieverwerking casuïstiekcursus
- Workshop gebarentaal
- Rijvaardigheid personeel
- Opleiding tot practitioner beeldbegeleiding
- Lezing 'Geef me de 5'
- Training agressie- en conflicthantering
- Training office
- Opleiding auditor vaardigheidsmeter
- Teambijeenkomsten De Vreedzame School

Ook hebben verschillende teamleden individuele scholing gevolgd:

- PABO via stimuleringsregeling onderwijsassistenten Herman Broerenstichting
- EMB LACCS
- Basis- en verdiepingstraining ParnasSys
- Schoolleider Vakbekwaam
- Functionaris gegevensbescherming DPO

7.9 Tevredenheidsonderzoeken: medewerkers

In mei 2018 hebben alle personeelsleden van de Herman Broerenstichting een uitnodiging gekregen om de enquête in te vullen. In totaal hebben 87 teamleden aan deze enquête meegewerkt. Het responspercentage voor de peiling is 87%. In 2015 was dit 89%. De teamleden beoordeelden de Herman Broerenstichting met een 7,7. Landelijk was dit 7,63. In 2015 was dit een 7,65 en in 2012 was dit een 7,4.

Meest opvallende score:

- Van de personeelsleden geeft 100 procent aan dat men overwegend met plezier naar het werk gaat (landelijk is dit 95%).

De hoogste score met betrekking tot de tevredenheid:

- Contact met de leerlingen: 100% (In 2015 was dit 94%)
- Wijze waarop met de verschillen van de leerlingen omgegaan wordt: 99% (nieuwe vraag)
- Sfeer in het team: 98% (In 2015 was dit 95%)
- Sfeer op school: 98% (In 2015 was dit 95%)
- Eigen motivatie: 98% (In 2015 was dit ook 98%)
- Nieuwsbrief: 95% (In 2015 was dit 82%)
- Aandacht voor de zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van de leerlingen: 95% (In 2015 was dit 84%)
- Motivatie van collega's: 94% (In 2015 was dit 96%)
- Bevordering onderling respect van de leerlingen: 94% (In 2015 was dit 84%)
- Schoolgids: 93% (In 2015 was dit 96%)

De hoogste score met betrekking tot de ontevredenheid:

- Ventilatie in schoolgebouw: 49% (nieuwe vraag)
- Vervanging bij afwezigheid: 47% (In 2015 was dit 56%)
- Beschikbaarheid en aanspreekbaarheid locatiedirecteur: 38% (In 2015 was dit 40 %)

- Benutten mogelijkheden ICT: 37% (nieuwe vraag)
- Hygiëne binnen de school: 32% (nieuwe vraag)
- Meubilair personeel: 31% (nieuwe vraag)
- Beschikbaarheid leermiddelen en materialen: 30% (nieuwe vraag)
- Kwaliteit leermiddelen en materialen: 25% (nieuwe vraag)
- Effectiviteit vergaderingen: 24% (In 2015 was dit 27%)
- Gebruik van de vaardigheidsmeter: 23% (nieuwe vraag)

Sociale veiligheid:

- 92% heeft zich in de afgelopen 12 maanden nooit onveilig gevoeld bij (individuele) gesprekken met ouders van leerlingen.
- 78% heeft zich in de afgelopen 12 maanden nooit onveilig gevoeld bij (individuele) gesprekken met leerlingen.
- 53% heeft zich in de afgelopen 12 maanden nooit onveilig gevoeld in de klas tijdens de les, 43% soms en 1% vaak.

Bestuur en directie zijn trots op de positieve scores die behaald zijn. De negatieve scores zijn omgezet naar ontwikkelpunten en zullen zichtbaar worden in ons nieuwe jaarplan. Wij verwachten dat wij op deze punten bij de volgende meting hoger zullen scoren.

7.10 Realisatie van de beleidsdoelen

Van de in het jaarplan 2018 genoemde doelen zijn de onderstaande doelen gerealiseerd en zijn onderdeel geworden van ons personeelsbeleid:

- Inzet en scholing van train-de-trainers ten behoeve van de scholing omgaan met agressie en conflicthantering is opgenomen in het beleid.
- Verplichting behalen diploma Master EN is opgeheven.
- De vaardigheidsmeter is aangepast op de onderwijszorggroepen.
- Het toetsen van de basis- en vakbekwaamheidseisen is geborgd in de vaardigheidsmeter.
- Het professioneel statuut is opgesteld.
- Pilot vereenvoudiging uren duurzame inzetbaarheid is gestart.
- Het medewerkerstevredenheidsonderzoek is uitgevoerd.

In het jaarplan 2019 zijn onderstaande doelen opgenomen. De doelen die in 2018 niet gerealiseerd zijn, maken daar onderdeel van uit:

- Aanpassen gesprekkencyclus op beleid vaardigheidsmeter en pilot functioneringsgesprekken.
- Beleid vaardigheidsmeter aanpassen met aandacht voor vaardigheden onderwijsassistenten.
- Pilot duurzame inzetbaarheid evalueren en beleid vaststellen.
- Opstellen beleid inzet vrijwilligers in school.
- Opstellen Arbobeleidsplan.
- Evaluatie RI&E.
- Evaluatie scholingsbeleid, met name gericht op persoonlijk scholingsbudget.

8 Huisvesting

8.1 Onderwijshuisvesting

Goede huisvesting is van belang voor het goed functioneren van leerlingen en personeel.

Daarom streven we ernaar de kwaliteit van huisvesting steeds naar een hoger niveau te tillen.

Sinds 1 januari 2015 heeft de Herman Broerenstichting de wettelijke verplichting om zorg te dragen voor het totale onderhoud van haar scholen. De gemeenten behouden daarnaast nog steeds hun zorgplicht en zijn daardoor verantwoordelijk voor (tijdelijke) nieuwbouw.

In overleg met de locatiedirecteuren en de facilitair medewerker doet de Herman Broerenstichting er alles aan de scholen goed te onderhouden.

8.2 Schoollocaties

De scholen van De Herman Broerenstichting waren in 2018 gehuisvest in vier gebouwen. De Herman Broerenstichting is verantwoordelijk voor het onderhoud van deze gebouwen. Voor het gebouw in Monster geldt een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid samen met 's Heeren Loo, de andere gebruiker van het gebouw. Met betrekking tot ieders verantwoordelijkheid is hiervoor een beheer- en exploitatieovereenkomst opgesteld.

8.3 Ondersteuning

Het beheren van schoolgebouwen is niet eenvoudig en vereist specialistische kennis. Scholen hebben immers te maken met wettelijke regelgeving en met aan regels gebonden inkomsten.

De benodigde specialistische kennis verzorgt De Herman Broerenstichting door samenwerking met Inventief Bouwmanagement en Bouw & Organisatie in Monster, WNS Architecten in Wateringen en Marino Water Advies in Alphen aan den Rijn. Bouw & Organisatie ondersteunt de Herman Broerenstichting bij o.a. het opstellen van de meerjarenonderhoudsplannen. Met dit bureau is een meerjarenonderhoudsplan voor de periode 2017 – 2031 opgesteld.

8.4 Realisatie van de beleidsdoelen

In 2018 zijn de volgende beleidsdoelen gerealiseerd:

- De locatie SO-Delft is voorzien van touchscreens.
- Alle computers op de locatie Delft zijn vervangen.
- De hal en de kantoren op de benedenverdieping van de locatie Naaldwijk zijn verbouwd en opnieuw ingericht.
- De teamkamer van de locatie Naaldwijk is voorzien van een nieuwe pantry en een grote kast.
- Er is een snoezelruimte gerealiseerd in de locatie SO-Naaldwijk.
- Een drietal klaslokalen VSO-Naaldwijk is opnieuw geverfd.
- Er is gewerkt aan de tekortkomingen die gevonden zijn bij de risicoanalyse legionellapreventie.

In het jaarplan 2019 zijn onderstaande doelen opgenomen. De doelen die in 2018 niet gerealiseerd zijn, maken daar onderdeel van uit.

- Het meubilair van de kantoren, de hal en de teamkamer van de locatie Westland wordt vernieuwd.
- Een aantal klaslokalen locatie VSO Westland wordt geverfd.
- Het gebouw in Naaldwijk wordt aan de buitenkant geverfd. Eventueel geconstateerde houtrot zal worden verwijderd.
- Er worden maatregelen genomen dat de gebouwen in Naaldwijk en Delft legionellavrij zijn, zodat de douches weer in gebruik genomen kunnen worden.

9 Financien

9.1 Financieel beleid

Het financiële beleid van de Herman Broerenstichting is gericht op het behoud van een gezonde financiële positie.

9.1.1 Financiële kaders

Een gezonde financiële positie vormt een belangrijke voorwaarde voor het realiseren van de doelstellingen van de stichting. Financiële aspecten vormen dan ook een integraal onderdeel van de beleidsterreinen. Bij de vormgeving van het financiële beleid hanteert de Herman Broerenstichting de volgende algemene uitgangspunten:

- Het behouden van de gezonde (financiële) positie.
- Het financieel onderhouden van (meerjarig) beleid.
- Het voeren van een transparante financiële administratie.

De stichting maakt gebruik van een checklist interne beheersing. De meerjarenbegroting is ontleend aan de planning & controlcyclus en de uitkomsten van de kwartaalrapportages worden besproken met het College van Bestuur, de directie en de Raad van Toezicht. Tenslotte komt naar voren dat er op het gebied van AO/IC een scheiding bestaat tussen inkoop en controle van de voorraad. Inkopen en aanbesteden gebeurt volgens vastgesteld beleid dat voldoet aan nationale en Europese wet- en regelgeving.

Toekenning van de financieringsgelden vanuit het ministerie vindt plaats op stichtingsniveau. De gelden staan geheel ter beschikking van de stichting. De leerlingaantallen vormen de basis voor de bekostiging en zijn leidend voor de berekening van de benodigde formatie en toekenning van middelen. Bij de berekening van de formatie wordt rekening gehouden met schoolkenmerken (zie 7.2).

Giften worden in overleg met de Vereniging Ouderraad besteed aan situaties of middelen die rechtstreeks ten goede komen aan de leerlingen van de school. Als er sponsoring plaatsvindt van activiteiten of middelen, vindt deze plaats in overeenstemming met de door de overheid gestelde richtlijnen. Het bestuur ontvangt en beheert geen middelen van ouders van leerlingen.

Vanwege de gunstige liquiditeit worden investeringen uit eigen middelen voldaan. Het beleid is dat, als in enig jaar of maand een te groot beslag op de liquiditeit plaatsvindt, een spreiding in de aanschaf van nieuwe investeringen wordt aangebracht. De investeringen worden bewaakt op basis van de liquiditeitsbegroting en zijn afgestemd vanuit een in de meerjarenbegroting opgenomen financieel perspectief.

9.1.2 Realisatie van de beleidsdoelen

In 2018 zijn de volgende resultaten geboekt die het financieel beleid versterken:

- De cafetarieregeling is geëvalueerd. Besloten is de regeling nog een jaar te houden zoals die is en weer in 2019 te evalueren.
- Voor de bestuursrekening bij de Rabobank wordt voor elke financiële transactie het 4-ogen-principe toegepast.
- Er zijn modellen gebouwd zodat er beter gestuurd kan worden op formatie op basis van leerlingaantallen.
- Er is een kaderstellende notitie meerjarenbegroting opgesteld om zo meer invloed te realiseren voor de locaties over de uitgaven.
- De baten en lasten voor 2018 zijn per locatie in kaart gebracht.
- Er is een contractenregister opgesteld en gevuld.

De volgende doelstellingen voor 2018 zijn niet behaald en vormen onderdeel van het jaarplan 2019:

- Het 4-ogen-principe voor elke financiële transactie voor de bestuursrekening bij de ING realiseren.
- Kwartaalrapportages voorzien van meer stuurinformatie.
- Bekijken welke volgende stap er gezet kan worden om meer zeggenschap voor de locaties te realiseren.
- Het contractenregister wordt structureel bijgehouden.
- Er is een handboek inkoopproces opgesteld.

9.2 Financiële kengetallen

Met betrekking tot de solvabiliteit, liquiditeit, rentabiliteit, het weerstandvermogen en de huisvestingsratio vermelden wij onderstaande kengetallen:

Kengetal	2018	2017	Signaleringswaarde onderwijsinspectie
Solvabiliteit 2	85%	83%	kleiner dan 30%
Liquiditeit (current ratio)	4,41	4,10	kleiner dan 0,75
Rentabiliteit (1-jarig)	3,7%	-1,1%	lager dan -10%
Weerstandsvermogen	61%	61%	kleiner dan 5%
Huisvestingsratio	6,0%	5,2%	groter dan 10%

Hierna volgt een omschrijving van de kengetallen inclusief berekening.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding tussen het eigen en vreemd vermogen aan en verschaft dus inzicht in de financieringsopbouw. De solvabiliteit geeft ook aan in hoeverre de instelling op langere termijn aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Om de solvabiliteit te bepalen zijn er twee berekeningen.

Definitie solvabiliteit 1: Eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen.

Omschrijving	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
<i>Eigen vermogen</i>	3.836.682			3.604.367
<i>Totaal vermogen</i>	4.688.941			4.440.731
Kengetal	82%			81%

Definitie solvabiliteit 2: Eigen vermogen en voorzieningen gedeeld door het totale vermogen.

Omschrijving	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
Eigen vermogen	3.836.682		3.604.367	
Voorzieningen	147.429		107.841	
<i>Som eigen vermogen en voorzieningen</i>		3.984.111		3.705.619
<i>Totaal vermogen</i>		4.688.941		4.440.731
Kengetal	85%			83%

Definitie 2 van de solvabiliteit geeft aan dat 85% van het totale vermogen uit eigen vermogen ofwel reserves en voorzieningen bestaat, hetgeen inhoudt dat slechts 15% van het totale vermogen gefinancierd wordt met vreemd vermogen.

De solvabiliteit is voor 2018 groter dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie (ondergrens 30%). In vergelijking met 2017 is de solvabiliteitspositie gestegen. Er is relatief minder vreemd vermogen in 2018.

Liquiditeit (current ratio)

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de organisatie op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Definitie liquiditeit: De verhouding tussen de vlottende activa (som van liquide middelen en vorderingen) en de kortlopende schulden.

Omschrijving	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
Liquide middelen	2.341.694		2.458.014	
Vorderingen	686.821		463.233	
<i>Vlottende activa</i>		3.028.515		2.921.247

Omschrijving	31 december 2018		31 december 2017	
<i>Kortlopende schulden</i>		686.097		712.989
Kengetal		4,41		4,10

De liquiditeitsratio geeft aan dat 4,41 keer kan worden voldaan aan de uitstaande kortlopende schulden.

De stichting heeft op 31 december 2018 de beschikking over € 2.341.694 aan liquide middelen en heeft daarnaast € 686.821 openstaan aan nog te ontvangen bedragen. Deze bedragen zijn binnen één jaar opeisbaar, waardoor kan worden voldaan aan de openstaande schulden die binnen één jaar voldaan moeten zijn, te weten € 686.097. Overigens is in bovenstaande berekening geen rekening gehouden met de in de voorzieningen opgenomen verplichtingen.

De liquiditeit is voor 2018 groter dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie (ondergrens 0,75). In vergelijking met 2017 is de liquiditeitspositie gestegen.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen het resultaat en de totale baten.

Definitie rentabiliteit: Resultaat gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
<i>Resultaat</i>	232.315			-66.757
Totaal baten	6.307.543		5.870.322	
Financiële baten	572		2.129	
<i>Som totaal baten inclusief fin. baten</i>		6.308.115		5.872.451
Kengetal 1-jarig		3,7%		-1,1%

De rentabiliteit geeft aan hoeveel van de totale opbrengsten omgezet wordt in het uiteindelijke resultaat. De stichting heeft met de totale baten, te weten € 6.308.115, een resultaat behaald van € 232.315. Dit houdt in dat van elke euro die wordt ontvangen, € 0,04 wordt behouden en € 0,96 wordt besteed. In vergelijking met 2017 is de rentabiliteitspositie verbeterd.

Voor de rentabiliteit heeft de onderwijsinspectie een drietal signaleringsgrenzen opgesteld. De signaleringsgrens voor de laatste 3 jaar is 0%, voor de laatste 2 jaar +/- 5% en voor het huidige boekjaar +/- 10%. De stichting komt enkel over de laatste 3 jaar met 0,6% bescheiden boven de signaleringsgrens uit. Dat komt door het positieve resultaat in 2018.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft het vermogen aan om niet-voorzien tot de reguliere bedrijfsvoering behorende risico's op te vangen.

Definitie (onderwijsinspectie) weerstandsvermogen: Het eigen vermogen gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
<i>Eigen vermogen</i>	3.836.682			3.604.367
Totaal baten	6.307.543		5.870.322	
Financiële baten	572		2.129	
<i>Som totaal baten inclusief fin. baten</i>		6.308.115		5.872.451

Omschrijving	31 december 2018		31 december 2017	
Kengetal		61%		61%

Bij de toepassing en verankering van het risicomanagement in de organisatie en het goed functioneren van de planning & control cyclus blijven altijd restrisico's achter. Voor het opvangen van de mogelijke financiële effecten moet het bestuur voldoende weerstandsvermogen hebben.

Het weerstandsvermogen is voor 2018 groter dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie (ondergrens 5%). In vergelijking met 2017 is het weerstandsvermogen hetzelfde gebleven.

Als de materiële vaste activa in mindering worden gebracht op het eigen vermogen dan is er een weerstandvermogen van 35% (2018) en 36% (2017).

Huisvestingsratio

Het kengetal "huisvestingsratio" geeft de verhouding weer tussen de huisvestingslasten en de totale lasten (inclusief financiële lasten).

Definitie huisvestingsratio: Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen en terreinen gedeeld door som van de totale lasten (inclusief financiële lasten).

Omschrijving	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
Huisvestingslasten	308.389		264.118	
Afschrijvingen gebouwen en terreinen	53.628		47.489	
<i>Som van huis.last. en afschr. geb.& ter.</i>		362.017		311.607
Totale lasten	6.075.800		5.939.208	
Financiële lasten	-		-	
<i>Som totale lasten en financiële lasten</i>				5.939.208
Kengetal		6,0%		5,2%

De huisvestingsratio is voor 2018 kleiner dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie (bovengrens 10%). In vergelijking met 2017 is de huisvestingsratio gestegen.

9.3 Treasuryverslag

Het treasurybeleid vindt plaats binnen de kaders van de "Regeling beleggen, lenen en derivaten OC&W 2016". Het treasurystatuut van de Herman Broerenstichting is conform deze regeling opgesteld (goedkeuring Raad van Toezicht d.d. 20-12-2016 en bestuursbesluit d.d. 17-01-2017). In dit statuut wordt het treasurybeleid uiteengezet en een beschrijving gegeven van de bevoegdheden en verantwoordelijkheden in het kader van de treasuryfunctie.

Net als voorgaande jaren is er terughoudend met de overtollige middelen omgegaan. Er is enkel gebruik gemaakt van rekening courant en spaarrekeningen. Deze producten zijn afgenomen bij instellingen die aan de voorwaarden voldoen zoals beschreven in het treasurystatuut. In 2018 is er een Mastercard aangeschaft met een bestedingslimiet van 250 euro. De Mastercard wordt gebruikt om online leermiddelen te kopen. Bij aanschaf is er een tegoed als cadeau van 25 euro op de rekening gestort, deze is gedurende 2018 niet volledig besteed. Verder zijn er geen leningen aangetrokken en is er ook geen gebruik gemaakt van derivaten.

Hiernaast volgt een overzicht per balansdatum van diverse beleggingen met vergelijkende cijfers van het voorgaande jaar.

Omschrijving	31 december 2018		31 december 2017		Looptijd
	€	€	€	€	
Mastercard	15		-		Dir. opeisbaar
Rabobank rekening courant	141.151		143.711		Dir. opeisbaar
ING rekening courant	2.111		174.603		Dir. opeisbaar
<i>Subtotaal rekening courant</i>		143.278		318.313	
Rabobank spaarrekening	1.386.465		1.498.661		Dir. opeisbaar
ING spaarrekening	809.905		639.177		Dir. opeisbaar
<i>Subtotaal spaarrekeningen</i>		2.196.370		2.137.838	
Totaal		2.339.647		2.456.151	

9.4 Analyse van het resultaat

Hierna volgt een overzicht met de afwijkingen ten opzichte van de begroting. Zie daarna de tekstuele toelichting.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Afwijking 2018
	€	€	€
Baten			
Rijksbijdragen OC&W	6.037.143	5.628.299	408.844
Overige overheidsbijdragen	31.468	28.090	3.378
Overige baten	238.932	128.378	110.554
Totaal baten	6.307.543	5.784.767	522.776
Lasten			
Personele lasten	5.231.604	5.161.343	70.261
Afschrijvingen	176.814	183.553	-6.739
Huisvestingslasten	308.389	322.237	-13.848
Overige instellingslasten	358.993	352.660	6.333
Totaal lasten	6.075.800	6.019.793	56.007
Saldo baten en lasten	231.743	-235.026	466.769
Financiële baten en lasten	572	1.100	-528
Resultaat	232.315	-233.926	466.241

Toelichting op het nettoresultaat

In 2018 was een negatief resultaat begroot van - € 233.926 door extra kosten voor een interim-locatiedirecteur, een niet dekkende bekostiging voor de zorgmedewerkers en extra kosten door inhuur van detacheringkrachten. Het gerealiseerde resultaat in 2018 komt € 466.241 beter uit. De belangrijkste oorzaken voor dit betere resultaat worden hierna genoemd in de toelichting op de baten en lasten.

Toelichting baten

De totale baten zijn € 522.776 hoger dan begroot. Het grootste deel komt door meer rijksbijdragen OC&W (+ € 408.844). De overige overheidsbijdragen en overige baten zijn € 3.378 hoger en respectievelijk € 128.378 hoger dan begroot.

Rijksbijdragen OC&W

De rijksbijdragen OC&W vallen ten eerste hoger uit door aanpassingen in de tarieven van de bekostiging. De tarieven zijn bijgesteld om de nieuwe cao te kunnen bekostigen. Daarnaast vindt een relatief klein deel van de bijstelling zijn grondslag in de extra middelen werkdrukvermindering. De bijstelling was meer dan genoeg om de stijging in loonkosten te compenseren. Het effect van de aanpassing in de bekostiging is ongeveer + € 310.000.

De prestatiebox, de bijzondere bekostiging EMB en een vergoeding vanuit de lerarenbeurs zorgen daarnaast voor een meevaller van ruim € 25.000. Wat de bijzondere bekostiging EMB betreft is er 1 leerling meer geweest die in aanmerking komt en er is sprake van gemiddeld hogere tarieven dan begroot. Overigens zijn de gelden vanuit de prestatiebox ingezet voor professionalisering van de leraren.

Verder pakt de groeiregeling gunstiger uit, doordat de instroom en uitstroom van leerlingen onder verschillende samenwerkingsverbanden heeft plaatsgevonden. Daarnaast zijn er meer middelen ontvangen voor basis-, lichte ondersteuning en arrangementen. Deze twee ontwikkelingen hebben voor ongeveer € 70.000 aan meer baten gezorgd.

Overige overheidsbijdragen

De overige overheidsbijdragen vallen hoofdzakelijk hoger uit door meer vergoeding voor de exploitatie van de gymzalen.

Overige baten

De overige baten vallen 128.378 euro hoger uit, door de subsidie voor het ESF project arbeidstoeleiding 2015, 2016 en 2017. De controle voor deze jaren is in maart 2019 afgerond. In totaal betekent dat € 171.642 aan baten voor 2018 waar € 72.250 euro aan ESF subsidie begroot was.

Toelichting lasten

De totale lasten zijn € 56.007 hoger dan begroot. Dat komt door de personele lasten (+ € 70.261). Verder is € 6.333 meer uitgegeven aan overige instellingslasten. Meevallers in de lasten zijn er weer bij de afschrijvingen (- € 6.739) en huisvestingslasten (- € 13.848).

Personele lasten

Het budget voor personele lasten wordt met 70.261 euro overschreden. De overschrijding komt grotendeels door de nieuwe cao. Daarnaast is de voorziening langdurig zieken per saldo toegenomen en is de voorziening jubilea gestegen. Twee andere relatief kleinere posten die ook bijdragen aan de overschrijding zijn de extra wft onderwijsassistenten in het kader van de middelen werkdrukvermindering en een medewerker via Maandag die langer nodig was.

Verder blijft de overschrijding in de personele lasten beperkt door:

- De kosten voor betaald ouderschapsverlof vallen € 18.973 euro lager uit, omdat het gebruik van deze voorziening in 2018 op een lager niveau ligt dan in 2017.
- Het budget voor nascholing laat uiteindelijk een onderbesteding van € 31.393 euro zien, door terugbetalingen van studiekosten van medewerkers uit dienst, doordat enkele geplande scholingen geen doorgang hebben gehad en de uiteindelijke kosten voor bepaalde scholingen lager uitgevallen zijn.
- De kosten uitbesteding derden zijn € 161.876 euro lager dan begroot. Dit komt voor een gedeelte door de interim-locatiedirecteur Westland die eerder gestopt is (€ 24.000 euro). Verder zijn er geen kosten geweest voor externe ondersteuning die een medewerker krijgt als in onderling overleg van elkaar afscheid genomen wordt (€ 10.000 euro). Daarnaast is de zorgbegeleider in Delft in het eerste kwartaal gestopt en de middelen die toen zijn vrijgekomen zijn vervolgens niet volledig besteed (€ 15.000 euro). Tenslotte vallen de kosten van de zorgmedewerkers lager uit dan waar rekening mee gehouden was (€ 112.000 euro). Ipse de Bruggen heeft aangegeven niets in rekening te brengen over 2018 voor zorgmedewerkers die niet volledig gedekt worden door een PGB/zorg in natura. 's-Heeren Loo heeft het tekort kunnen reduceren tot ongeveer € 66.738 euro, die ze vervolgens gedeeld heeft met de Herman Broerenstichting.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten komen € 6.739 lager uit, omdat niet alle begrote investeringen uitgevoerd zijn. Zo stond er in de investeringsbegroting een bedrag voor een geluidinstallatie in Delft en nieuw meubilair voor de groepen. Deze investeringen zijn doorgeschoven naar 2018. Daarnaast heeft het moment van aanschaf overigens ook enig effect gehad op de afschrijvingslasten.

Huisvestingslasten

Dat de huisvestingslasten € 13.848 lager zijn, komt voornamelijk door minder uitgaven voor energielasten onderhoud (- € 8.942). Veder vielen de onderhoudslasten en de lasten voor publiekrechtelijke heffingen ook wat lager uit.

Overige instellingslasten

De overige lasten laten per saldo een overschrijding zien van 6.333 euro. Een opvallende overschrijding binnen deze post zijn de huishoudelijke kosten (4.541 euro). De overschrijding komt door meer bijeenkomsten in 2018 en het koffiegebruik dat meer is geweest. Een andere opvallende overschrijding zijn de kosten voor eigen vervoermiddelen/dienstauto (2.531 euro). Na 11 jaar is de sponsoring van de auto van de facilitair medewerker wat onderhoud, verzekering en wegenbelasting betreft gestopt. Verder is er ook een stukje lopende kosten voor de tweede schoolbus in Westland. Dekking voor het laatste komt uit de middelen voor werkdrukvermindering.

Financiële baten

Dat de financiële baten lager uitvallen heeft te maken met lage spaarrentes.

9.5 Financiële positie op balansdatum

Onderstaand de balans per 31 december 2018 in vergelijking met 31 december 2017. Na de balans volgt een korte toelichting.

Activa	2018	2017	Passiva	2018	2017
	€	€		€	€
Materiële vaste activa	1.659.851	1.519.084	Eigen vermogen	3.836.682	3.604.367
Financiële vaste activa	575	400	Voorzieningen	147.429	101.252
Vorderingen	686.821	463.233	Langlopende schulden	18.733	22.123
Liquide middelen	2.341.694	2.458.014	Kortlopende schulden	686.097	712.989
Totaal activa	4.688.941	4.440.731	Totaal passiva	4.688.941	4.440.731

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn toegenomen, omdat er meer is geïnvesteerd dan er afgeschreven is. De afschrijvingen in 2018 zijn € 176.814 en er zijn investeringen gedaan voor een bedrag van € 317.756. In 2018 is er geïnvesteerd in herinrichting van de benedenverdieping van het gebouw in Naaldwijk. Verder zijn er computersystemen vervangen en zijn er whiteboards en Ipads aangeschaft. Ook is er geïnvesteerd in leermiddelen zoals voor de lego-leerlijn en gymmaterialen voor motorische ontwikkeling. Daarnaast is een ruimte in Naaldwijk voorzien van extra ramen om zo luchtkwaliteit/ventilatie te verbeteren.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn met € 175 toegenomen. Het volledige bedrag van € 575 eind 2018 is voor waarborgsommen voor de tankpassen die de schoolbussen gebruiken.

Vorderingen

De toename van de vorderingen met € 223.588 heeft hoofdzakelijk te maken met de vordering op de gemeente Den Haag voor het ESF project arbeidstoeleiding (€ 171.642). Dan is er nog de vordering op het ministerie, in verband met de rijksbijdrage personeel. De vordering loopt aan het eind van het schooljaar 2018/2019 af naar € 0. Verder zijn de vooruitbetaalde bedragen toegenomen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn met € 116.320 afgenomen. De afname komt door de investeringen. Voor een gedetailleerd overzicht van de afname in liquide middelen wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht, dat onderdeel is van de jaarrekening.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen neemt toe met € 232.315, dat is het positief resultaat van 2018.

Voorzieningen

De voorzieningen nemen per saldo toe, door een toename in de voorziening jubilea en de voorziening langdurig zieken. De voorziening langdurig zieken heeft te maken met medewerkers van wie de verwachting is dat ze ziek blijven totdat ze de stichting verlaten.

Langlopende schulden

De langlopende schulden betreffen de aflossing van een subsidie die van de gemeente is ontvangen voor de eerste inrichting in het verleden, waarvan de waarde van de investeringen geactiveerd dient te worden sinds 2006.

Kortlopende schulden

In totaal zijn de kortlopende schulden met € 26.892 afgenomen. Dat heeft te maken met relatieve mutaties in de posten te betalen pensioenpremies, reservering voor vakantiegeld en vakantiedagen en de te betalen sociale lasten en loonheffingen. Dit komt door gestegen premies en de lonen die gestegen zijn door de nieuwe cao.

Vrij besteedbaar vermogen

Voor het opvangen van tegenvallers in de exploitatie is er een buffer nodig. Uitgaande van de zogenaamde bufferliquiditeit wordt voor de Herman Broerenstichting 12% van de totale baten als benodigde liquiditeit gezien voor het opvangen van tegenvallers in de exploitatie. Eind 2018 zit de stichting op 22%. Hiermee is de financiële buffer niet te krap, maar ook niet te ruim; het valt binnen de bandbreedte.

10 Continuïteitsparagraaf

10.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de te verwachte ontwikkelingen in de leerlingaantallen, FTE, baten en lasten voor de jaren 2019-2021 alsmede de ontwikkelingen in de vermogenspositie. Daarbij gaan wij in op de belangrijkste uitgangspunten die als grondslag hebben gediend voor de prognoses 2019-2021. Vervolgens wordt er een toelichting gegeven op het interne risicobeheersingssysteem en de belangrijkste risico's. Daarna wordt er nog gekeken naar de ontwikkeling van een aantal kengetallen op lange termijn en volgt er een verantwoording van de Raad van Toezicht.

De continuïteitsparagraaf is sinds 2013 een nieuw onderdeel van het jaarverslag. Met deze paragraaf wordt mede inhoud gegeven aan de aanwijzingen die de minister van OC&W heeft gegeven alsmede de Code Goed Bestuur primair onderwijs.

10.2 Leerlingen en bestuursformatie

Per begin schooljaar 2018/2019 zijn er 248 leerlingen gestart bij de Herman Broerenstichting. Dat zijn 26 leerlingen minder dan bij de start van schooljaar 2017/2018. Op basis van de prognose in de meerjarenbegroting 2019/2022 van de locaties wordt voor schooljaar 2019/2020 een kleine groei van 8 leerlingen verwacht. Het schooljaar 2020/2021 start vervolgens met 4 leerlingen minder en in schooljaar 2021/2022 is er geen groei of krimp. De formatie daalt in 2019 als reactie op de daling in de leerlingaantallen ten opzichte van schooljaar 2017/2018 (274). Op basis van uitstroomgegevens van het personeel over voorgaande jaren is het de verwachting dat de daling in het personeel door natuurlijk verloop gerealiseerd kan worden. De jaren erna zijn de mutaties in leerlingaantallen niet van dien aard dat een uitbreiding van formatie verwacht wordt.

Per 1 oktober	Realisatie 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021
Leerlingaantal	248	256	252	252
<i>Personele bezetting in FTE</i>				
Bestuur en management	3,05	3,05	3,05	3,05
Personeel primair proces*)	41,11	38,29	38,29	38,29
Ondersteunend personeel	34,58	32,95	32,95	32,95
Totaal	78,74	74,29	74,29	74,29

*) Realisatie 2018 inclusief 0,6 fte externe inzet.

10.3 Financiële informatie

10.3.1 Meerjarenbegroting 2018 -2021

	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
	€	€	€	€
Leerlingaantal per 1 okt t-1	274	248	256	252
Baten				
Rijksbijdragen	6.037.143	5.948.523	5.777.613	5.892.239
Overige overh.bijdr. en -subs.	31.468	30.000	30.000	30.000
Overige baten	238.932	138.250	138.250	138.250
Totaal baten	6.307.543	6.116.773	5.945.863	6.060.489
Lasten				
Personeelslasten	5.231.604	5.340.833	5.102.936	5.175.393
Afschrijvingen	176.814	199.673	207.329	205.541
Huisvestingslasten	308.389	255.251	250.915	250.915
Overige lasten	358.993	343.566	343.566	343.566
Totaal lasten	6.075.800	6.139.322	5.904.746	5.975.415

	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Saldo baten en lasten	231.743	-22.550	41.118	85.074
Financiële baten en lasten				
Financiële baten	572	550	550	550
Financiële lasten	-	-	-	-
<i>Saldo finan. baten en lasten</i>	<i>572</i>	<i>550</i>	<i>550</i>	<i>550</i>
Netto resultaat	232.315	-22.000	41.668	85.624

Toelichting op het nettoresultaat

Het exploitatieresultaat voor 2019 is € 22.000 negatief. Dat komt door extra kosten van inhuur van een detachingskracht tot het eind van schooljaar 2018/2019.

In de jaren erna worden positieve resultaten verwacht. Dat komt door het wegvallen van de hiervoor genoemde kosten. Daarnaast zijn er maatregelen genomen in de personele lasten (reductie bezetting) om het wegvallen van inkomsten door de daling in leerlingaantallen te compenseren. Verder zijn de positieve resultaten in 2020-2021 noodzakelijk om investeringen in meubilair en schoolpleinen op een verantwoorde wijze te realiseren. Zo zal er naast andere investeringen in schoolpleinen in totaal € 150.000 geïnvesteerd worden, verspreid over 2019, 2020 en 2022. In meubilair zal de komende jaren totaal € 300.000 geïnvesteerd worden, verspreid over de jaren 2019, 2020 en 2021.

Toelichting op de baten

De rijksbijdragen zullen in 2019 enigszins lager zijn dan in 2018. De daling blijft nog beperkt door hogere tarieven per leerling en het feit dat de Herman Broerenstichting in 2019 nog tot en met juli bekostigd krijgt op basis van het leerlingaantal op 01-10-2017 (274). In 2020 dalen de rijksbijdragen als gevolg van de daling in het leerlingaantal per 01-10-2018 (248). Vervolgens zullen de rijksbijdragen in 2021 weer stijgen doordat er groei wordt verwacht in leerlingaantal per 01-10-2019 (256). De daling van de rijksbijdragen blijft beperkt door de compensatie voor de stijgende gemiddelde gewogen leeftijd van het personeel.

De overige overheidsbijdragen zullen de komende jaren stabiel zijn en blijven ongeveer gelijk aan de inkomsten van 2018.

De overige baten zijn over de periode 2019-2021 op een lager niveau dan in 2018. Dat heeft te maken met de verwachte inkomsten voor het ESF project arbeidstoeleiding, deze zijn bescheiden ingestoken. Overigens het huidige ESF project loopt tot juli 2019 en het nieuwe ESF project begint in 2021. Ter overbrugging van deze periode zal door de overheid een soortgelijke subsidie in het leven worden geroepen, vandaar dat de inkomsten voor het project "arbeidstoeleiding" over de periode 2019-2021 gelijk zijn.

Toelichting op de lasten

De totale personele lasten zijn in 2019 hoger dan de lasten in 2018. Dat komt met name door:

- Een tijdelijke extra groep in Westland van januari t/m juli 2019;
- Jaarlijkse tredeverhoging in de schalen;
- Hogere werkgeverslasten door stijgende premies.

In 2020 dalen de personeelslasten met ruim € 200.000 euro en het jaar erna stijgen de personele lasten geleidelijk weer als gevolg van de jaarlijkse tredestijgingen in de schalen.

De personele lasten over 2019-2021 zouden hoger zijn geweest als er geen maatregelen genomen waren om het structureel lager niveau van het leerlingaantal te compenseren. De belangrijkste maatregelen zijn:

- Per schooljaar 2019/2020, 2 groepen minder in Delft.
- Per schooljaar 2019/2020, 1 leraar minder in Westland.
- Per schooljaar 2019/2020, geen extra inzet voor vakondersteuning (alle locaties).
- Vanaf 2019 minder budget voor scholing.

De afschrijvingslasten stijgen in de periode 2019-2020 door met name de investeringen in meubilair en in de schoolpleinen. Daarnaast blijft de komende jaren geïnvesteerd worden in leermiddelen. Verder zal per kalenderjaar 2019 groot onderhoud niet meer direct in de exploitatie verwerkt worden, maar als investering behandeld worden. De investeringen voor groot onderhoud worden in eerste instantie bepaald op basis van de meerjarenonderhoudsplannen. In totaal wordt over de periode 2019-2021 € 1.003.734 geïnvesteerd. De afschrijvingen zijn deze periode maar € 612.544. De bescheiden positieve resultaten in 2020-2021 zorgen ervoor dat de liquide middelen niet teveel worden aangetast.

De huisvestingslasten zijn de komende jaren lager dan in vergelijking met 2018, omdat groot onderhoud per 2019 als investering wordt verwerkt en niet meer direct in het resultaat. Het onderhoud dat dan nog direct in de exploitatie verwerkt wordt zijn klein onderhoud en onderhoudscontracten. Als verder het leerlingaantal in Delft zich ontwikkelt als verwacht, dan zal in 2019 bekeken worden of de praktijkwoninglessen niet anders ingevuld kunnen worden (intern). In de begroting wordt ervan uitgegaan dat, indien de lessen ook intern ingevuld kunnen worden, een opzegging van de huur van de praktijkwoning in Delft per 2020 realiseerbaar moet zijn.

De overige lasten zullen in de huidige periode lager zijn dan in 2018. Ook bij deze post wordt de komende jaren bezuinigd als gevolg van lagere leerlingaantallen. Zo is er:

- Minder geld voor verbruiksmaterialen.
- Minder geld om drukwerk extern te laten doen/maken.
- Minder budget voor werving en advertentie.
- Minder budget voor bestuurs-/en managementondersteuning.

Tenslotte is bij de prognose van de financiële baten uitgegaan van de huidige lage rentestanden.

10.3.2 Balansprognose

De activazijde van de balans geeft een overzicht van de materiële vaste activa en vlottende activa. Onder de materiële vaste activa vallen onder andere investeringen in gebouwen, inventaris en leermiddelen. De vlottende activa betreffen de liquide middelen (kas en bankgelden) en vorderingen. De passivazijde van de balans laat zien met welk soort vermogen de activa zijn gefinancierd: met eigen vermogen (bestaande uit algemene reserves en bestemmingsreserves) of met vreemd vermogen (voorzieningen en schulden). Positieve resultaten in een bepaald jaar verhogen het eigen vermogen, negatieve resultaten verlagen het eigen vermogen. De balansprognose is afgeleid van de investeringsbegroting en meerjarenexploitatie zoals die in de goedgekeurde meerjarenbegroting 2019-2022 zijn opgenomen.

	Realisatie 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021
	€	€	€	€
Activa				
Materiële vaste activa	1.659.851	1.940.193	2.013.609	2.051.042
Financiële vaste activa	575	575	575	575
<i>Totaal vaste activa</i>	<i>1.660.426</i>	<i>1.940.768</i>	<i>2.014.184</i>	<i>2.051.617</i>
Vorderingen	686.821	483.182	468.940	478.492
Liquide middelen	2.341.694	2.224.426	2.237.246	2.283.124
<i>Totaal vlottende activa</i>	<i>2.856.863</i>	<i>2.707.608</i>	<i>2.706.185</i>	<i>2.761.616</i>
Totaal activa	4.688.941	4.648.376	4.720.369	4.813.233
Passiva				
<i>Eigen vermogen</i>	<i>3.836.682</i>	<i>3.814.682</i>	<i>3.856.350</i>	<i>3.941.974</i>
waarvan publiek vermogen	3.808.586	3.786.586	3.828.254	3.913.878
waarvan privaat vermogen	28.096	28.096	28.096	28.096
Voorzieningen	147.429	62.274	58.774	57.774

	Realisatie 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021
Langlopende schulden	18.733	15.424	12.424	9.424
Kortlopende schulden	686.097	755.996	792.821	804.061
Totaal passiva	4.688.941	4.648.376	4.720.369	4.813.233

Toelichting op de vaste activa

In de jaren 2019, 2020 en 2021 nemen de materiële vaste activa in waarde toe omdat de investeringen hoger zijn dan de afschrijvingen. Naast de investeringen in meubilair voor de groepen en in de schoolpleinen staan er ook nog andere investeringen gepland. Zo zijn er ook investeringen in leermiddelen, afgeschreven computersystemen en tablets. Bovendien zullen vanaf 2019 uitgaven voor groot onderhoud ook als investering verwerkt worden.

In de financiële activa zullen de komende jaren ten opzichte van 2018 geen wijzigingen zijn.

Toelichting op de vlottende activa

Ten opzichte van 2018 dalen de vorderingen in 2019 door de uitbetaling van de subsidie voor het ESF project arbeidstoeleiding 2015, 2016 en 2017. De vorderingen wijzigen in 2020 t/m 2021 niet veel in vergelijking met 2019. De grootste vordering blijft die op het ministerie van OC&W in verband met een afwijkend betaalritme, die fluctueert de komende jaren als gevolg van de mutaties in de leerlingaantallen.

De liquide middelen nemen in 2019 af als gevolg van de investeringen in 2019 in combinatie met het begroot verlies voor 2019. Deze twee variabelen (investeringen en resultaat) liggen ook ten grondslag aan de veranderingen in de liquide middelen in de jaren 2020 en 2021.

Toelichting op de passiva

Ten opzichte van 2018 daalt het eigen vermogen in 2019 door het begrote verlies in dat jaar (- € 22.000).

De voorzieningen nemen in 2019 ten opzichte van 2018 af. Dat komt door de voorziening langdurig zieke werknemers die afgewikkeld wordt. In de jaren daarna nemen de voorzieningen geleidelijk af als gevolg van de verwachting dat de gemiddelde vertrekkers van personeel zal stijgen, wat een daling voor de voorziening jubilea tot gevolg heeft.

De langlopende schulden hebben te maken met een verleende subsidie van de gemeente voor de eerste inrichting, waarvan de waarde sinds 1 augustus 2006 verplicht geactiveerd moest worden (in verband met de nulmeting). De schuldwaarde neemt af door de verplichte afschrijvingen.

Vanaf 2018 nemen de kortlopende schulden per saldo bescheiden toe.

10.3.3 Kengetallen

	Signaleringswaarde onderwijsinspectie	Realisatie 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021
Solvabiliteit 2	kleiner dan 30%	85%	83%	83%	83%
Liquiditeit	kleiner dan 0,75	4,41	3,58	3,41	3,43
Rentabiliteit (1-jarig)	lager dan -10%	3,7%	-0,4%	0,7%	1,4%
Weerstandsvermogen	kleiner dan 5%	61%	62%	65%	65%
Huisvestingsratio	groter dan 10%	6,0%	5,2%	5,6%	5,5%

Uit de berekende kengetallen blijkt dat de stichting de komende jaren boven/binnen de signaleringswaarden van de onderwijsinspectie blijft.

Dat betekent onder meer dat de stichting ook de komende jaren aan haar korte en lange termijn verplichtingen kan voldoen. De continuïteit is niet in gevaar, omdat er geen structurele tekorten zijn. De aanzienlijke investeringen in de komende jaren in het verbeteren van het onderwijs(-klimaat) en het tekort in 2019 hebben wel enige impact, maar er blijft de komende jaren nog voldoende buffer om onzekerheden in de exploitatie op te vangen. Tenslotte zijn de huisvestingslasten van de vier gebouwen niet overmatig.

10.4 Strategisch Beleid

In 2018 is het strategisch beleidsplan van de Herman Broerenstichting geschreven voor de jaren 2018-2022. Naast de medewerkers van het bestuursbureau, hebben ook de directieleden, de leden van de Commissie van Begeleiding en de leden van de Raad van Toezicht hieraan meegewerkt. Het strategisch beleidsplan is leidend voor de schoolplannen 2019-2022 die door de directieleden voor de verschillende locaties gemaakt zullen worden. Door per locatie een schoolplan te schrijven is er meer ruimte voor eigen beleid van het schoolteam. Gevolgen van gewijzigde in- en uitstroom van leerlingen zullen ook in de schoolplannen worden meegenomen.

10.5 Intern risicobeheersings- en controlesysteem

Het interne risicobeheersingssysteem is onderdeel van de planning- en controlcyclus. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting worden risico's en kansen besproken in het bestuursoverleg en (indien mogelijk) meegewogen in de begroting. De liquiditeitsprognose is een belangrijk onderdeel binnen de meerjarenbegroting. Aan de hand hiervan wordt bepaald of er voldoende geld beschikbaar is voor toekomstige investeringen en onvoorziene uitgaven. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting voor de jaren 2019-2022 is de liquiditeitsprognose een belangrijke indicator geweest om investeringen en strategische keuzes onder de loep te nemen.

10.6 Risicobeheersing

Leerlingaantallen

Het inschatten van leerlingaantallen voor het speciaal onderwijs blijft een moeilijke exercitie. Ten opzichte van schooljaar 2017/2018 hebben we in schooljaar 2018/2019 te maken met een daling van 26 leerlingen. Dat vertegenwoordigt een bedrag van ongeveer € 500.000 minder bekostiging op schooljaarbasis per 1 augustus 2019. Daar staat tegenover dat er in Delft 2 groepen minder nodig zijn. Samen met een bijstelling van de norm t.b.v. de formatie betekent dit dat per nieuwe schooljaar het personeelsbestand zal inkrimpen. Op basis van de uitstroomgegevens van het personeel verwachten we dat dit per nieuwe schooljaar gerealiseerd kan worden. Er wordt dan ook in beginsel een vacaturestop ingesteld tot het moment dat we ons doel hebben bereikt. Dit kan het risico met zich meebrengen dat de volledige inkrimping niet per 1 augustus 2019 gehaald kan worden, waardoor we de reserves moeten aanspreken. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat er per 1 augustus 2019 meer leerlingen zijn dan eerder verwacht, dat betekent meer personeel en ook een aanspraak op de reserves. Immers het hoger aantal leerlingen wordt pas een jaar later verdisconteerd in de bekostiging. Overigens wordt vanaf 2019 de leerlingprognose maandelijks gemonitord, zodat de formatie daar tijdig op afgestemd kan worden.

Bekostiging zorgmedewerkers

De bekostiging van de zorgmedewerkers voor de EMB-leerlingen is in de afgelopen jaren betaald vanuit onze reserves. In 2018 hebben we hiertoe een wijziging ingesteld. Deze inzet van zorg wordt nu vergoed op basis van de Jeugdwet, de gewijzigde Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg (Wlz). Hiertoe hebben de zorgcoördinator en de schoolmaatschappelijk werker oudergesprekken gevoerd om de zorgindicaties aan te vragen. Voor veel leerlingen is dit gerealiseerd. Om tot een volledige bekostiging van de zorgmedewerker te komen, zijn er 8 leerlingen per groep nodig. De praktijk laat zien dat niet in alle onderwijs-zorggroepen 8 leerlingen zitten. Daarom reserveren we de inkomsten die we krijgen voor de bijzondere bekostiging EMB-leerlingen hiervoor. Mocht op enig moment blijken dat onze buffer niet voldoende is, dan wordt dit beleid heroverwogen.

Lerarentekort

In het afgelopen jaar zijn we in het bijzonder geconfronteerd met vacatures voor leraren die niet ingevuld konden worden omdat er geen gekwalificeerd personeel kon worden gevonden. Dit is opgelost door een bureau in te schakelen dat professionals detachert in het onderwijs. De kosten liggen hiervan in 2018 gemiddeld 86% hoger dan bij een normale aanstelling. Overigens lukt het niet altijd om via deze bureaus geschikt personeel te vinden. Niet alleen onze organisatie heeft met het lerarentekort te maken, het is een gegeven waar we in heel Nederland mee te maken hebben. Vandaar dat onderwijsorganisaties dit hoog op de gespreksagenda met de minister geplaatst hebben, tot op heden zonder de gewenste resultaten. Als gevolg van daling van de leerlingaantallen zullen we in 2019 minder snel met dit effect te maken krijgen.

Nieuwe bezuinigingen

Voor de periode 2018 – 2022 zijn er door de regering bezuinigingen in het kader van een doelmatigheidskorting aangekondigd voor het primair onderwijs. Wat dit concreet voor onze organisatie inhoudt, is onduidelijk. De ontwikkelingen hieromtrent zullen nauwlettend in de gaten worden gehouden en het beleid zal indien noodzakelijk worden aangepast.

Toelaatbaarheidsverklaringen

In het afgelopen jaar zijn we opnieuw geconfronteerd met het niet toekennen van een categorie 3 bekostiging terwijl de Commissie van Begeleiding van mening was dat deze leerlingen daar wel voor in aanmerking zouden komen. Door intensief overleg zijn we vaak tot een compromis gekomen. Ook in de komende jaren zal deze hoge bekostiging een risicofactor zijn. Enerzijds vinden samenwerkingsverbanden de bekostiging te hoog, anderzijds kunnen wij aan deze leerlingen niet het onderwijs geven dat zij nodig hebben zonder deze hoge bekostiging. Intensief overleg door directie met de betreffende samenwerkingsverbanden is essentieel om deze bekostiging voor de toekomst veilig te stellen.

Huisvestingsrisico

Vanuit onderwijsorganisaties wordt al jaren bij het ministerie aangegeven dat de bijdrage voor materiële instandhouding veel te laag is. Deze materiële instandhouding wordt gebruikt voor onderhoud van de schoolgebouwen, schoonmaak, energieverbruik en leermiddelen. Gemiddeld genomen wordt door de schoolbesturen 15% meer uitgegeven aan onderhoud, 7% minder aan schoonmaak, 81% meer aan energieverbruik en 5% meer aan leermiddelen dan de bekostiging die wordt ontvangen vanuit het Rijk. Vooralsnog kunnen we vanuit de overheid niet op een hogere bekostiging rekenen.

Om de risico's goed te beheersen zijn de meerjarenonderhoudsplannen geactualiseerd. Hierdoor is inzichtelijk gemaakt wat de komende 15 jaar de uitgaven zullen zijn.

Om de schoonmaak goed te monitoren is er een intensief contact met het schoonmaakbedrijf, waarbij de maandelijkse kwaliteitscontroles worden besproken. Daarnaast kan indien wenselijk een kwaliteitsmeting gedaan worden door een extern bedrijf.

10.7 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht doet separaat verslag van haar werkzaamheden. Voor dit verslag wordt verwezen naar hoofdstuk 11.

11 Rapportage Raad van Toezicht

Met dit verslag wil de Raad van Toezicht van de Herman Broerenstichting inzicht geven in haar activiteiten in 2018. Naast haar toezichthoudende taak vervult de toezichthouder ook een klankbordfunctie voor het College van Bestuur van de Herman Broerenstichting.

Samenstelling

In het reglement van de Raad van Toezicht zijn voor de leden kwaliteitsprofielen vastgesteld. Daarnaast zijn de volgende aandachtsgebieden en deskundigheden benoemd: algemeen management, onderwijskunde, financiën, juridische zaken en personeel en organisatie.

Alle leden zijn per 29 augustus 2012 benoemd, ingaande de statutenwijziging. Mevrouw Verbunt is per 1 oktober 2018 benoemd. De heer Nouse is conform het rooster van aftreden per 1 augustus 2018 afgetreden. De heren Strooker en Van der Knaap hebben per 1 januari 2018 van portefeuille gewisseld. De heer Strooker is per 30 oktober tot vicevoorzitter benoemd.

Functies

Binnen de Raad van Toezicht zijn de volgende functies en aandachtsgebieden verdeeld:

Voorzitter: Dhr. IJ.H.J. van der Kamp met het aandachtsgebied algemeen management.

Vicevoorzitter: Dhr. A.J. Strooker met het aandachtsgebied onderwijskunde.

Gedelegeerd lid: Dhr. N.J.M. van der Knaap met het aandachtsgebied financiën.

Lid: Mevr. I.R. Borgdorff met het aandachtsgebied juridische zaken.

Lid: Mevr. A.L. Overduin-Verbunt met het aandachtsgebied Personeel en Organisatie.

Nevenactiviteiten

Een aantal leden verricht, naast hun dagelijkse werkzaamheden, de volgende nevenactiviteiten:

- Dhr. IJ.H.J. van der Kamp:
 - Voorzitter Toetsingscommissie Centraal Orgaan opvang asielzoekers
 - Bestuurslid Sociaal Fonds Staatsbosbeheer
- Dhr. N.J.M. van der Knaap:
 - Voorzitter KansPlus afd. Westland
 - Voorzitter samenwerkende ouderverenigingen Westland
 - Voorzitter Stichting Vrienden van Myosotis
 - Voorzitter FeVoWest
 - Penningmeester PCI Naaldwijk/Maasdijk
- Dhr. A.J. Strooker:
 - President Lions Princestad te Delft
 - Secretaris Navah
- Mevr. I.R. Borgdorff:
 - Tweede secretaris Rotary Westland

Toezichtkader

Jaarlijks wordt door de Raad van Toezicht met de bestuurder één ijkpunt uit het toezichtkader besproken. Het toezichtkader van de Herman Broerenstichting omvat de volgende ijkpunten:

- Strategievorming, bijvoorbeeld de toekomst van de stichting.
- Realisatie van beleid, zijn de beleidsdoelstellingen van het afgelopen jaar gehaald.
- Financiële continuïteit, zijn er bijvoorbeeld voldoende middelen om de leerlingen goed onderwijs te geven.
- Relatie met interne en externe belanghebbenden, zoals ouders, gemeente, instellingen.
- Kwaliteit van bestuur, bijvoorbeeld hoe wordt de school geleid.

Werkwijze

De Raad van Toezicht kent een integrale verantwoordelijkheid.

De toezichthouder heeft het recht te kunnen beschikken over alle informatie aangaande de Herman Broerenstichting en de scholen van de Stichting, en is bevoegd inzage te nemen in alle boeken, bescheiden, overige gegevensdragers en correspondentie van de stichting.

Vergaderingen

De vergaderingen zijn, in tegenstelling tot de bestuursvergaderingen, niet openbaar. De agenda volgt de jaarcyclus van het primair onderwijs. Voor elke vergadering wordt de agenda aangevuld met actuele onderwerpen, eventuele risico's en onderwerpen die de aandacht vergen.

De Raad van Toezicht heeft in 2018 viermaal vergaderd (op 3 april, 12 juni, 30 oktober, en 18 december). De vergaderingen worden gehouden op het bestuursbureau in aanwezigheid van de bestuurder. De onderwerpen waarover gesproken is, waren onder andere:

- Inspectiebezoek
- Ziekteverzuim medewerkers
- Medewerkersvredeheidsonderzoek
- Dalend leerlingenaantal
- Extra opdracht aan accountant met betrekking tot het 4-ogen principe

Om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen binnen de organisatie ontvangt de Raad van Toezicht bij elke vergadering 'highlights', waarin de laatste ontwikkelingen genoemd worden op het gebied van personeel, onderwijs, financiën en organisatie/huisvesting.

In 2018 werd goedkeuring verleend aan:

- De jaarverantwoording 2017
- Het Strategisch Beleidsplan 2018-2022
- De Meerjarenbegroting 2019-2022
- Het bezoldigingsmaximum topfunctionarissen

De accountantscontrole van 2018 zal verricht worden door Van Ree Accountants. Voor de accountantscontrole van 2019 zal de Raad van Toezicht opnieuw besluiten door welk accountantskantoor de controle zal worden uitgevoerd.

De Raad van Toezicht bespreekt periodiek (voorbereid door de bestuursmedewerker Financiën, het gedelegeerd lid en het College van Bestuur) de financiële gang van zaken aan de hand van de financiële kwartaalrapportages.

Verder wordt er intern toezicht uitgevoerd op:

- De naleving wettelijke voorschriften
- Rechtmatige verwerving en rechtmatige en doelmatige bestedingen van middelen

Overige bijeenkomsten

De Raad van Toezicht vindt het belangrijk om contact te onderhouden met de teamleden. Daartoe worden de volgende activiteiten ondernomen:

- Tweemaal per jaar overleg met de medezeggenschapsraad
Deze overleggen hebben in 2018 plaatsgevonden op 22 maart en 22 november. In deze overleggen zijn het personeelstekort en de invulling van vacatures en de kracht van de MR in de organisatie besproken.
- Eenmaal per jaar een locatiebezoek
Op 15 maart 2018 heeft de Raad van Toezicht een locatiebezoek gebracht aan het Herman Broerencollege locatie Monster. De leden hebben de drie onderwijszorggroepen bezocht en kregen uitleg over ZEDEMO. Als afsluiting volgde een nabespreking met diverse teamleden, waarbij o.a. gesproken werd over inspanssen/ontspanssen, zelfredzaamheid en praktische vaardigheden en communicatie.
- Eenmaal per jaar overleg met de directie
Op 15 maart heeft er een overleg met de directie plaatsgevonden.
- Daarnaast worden de leden uitgenodigd voor de inloopavonden van de locaties en de kerstborrel met alle medewerkers

Professionalisering

De Raad van Toezicht evalueert zichzelf formeel een keer per jaar, zonder aanwezigheid van de bestuurder. De zelfevaluatie is erop gericht de toezichthoudende taken, het verloop van de vergaderingen van afgelopen jaar, de samenwerking met de bestuurder, het contact met de medezeggenschapsraad en met de directie tegen het licht te houden en het functioneren te verbeteren.

Deze zelfevaluatie vraagt om zelfreflectie, openheid en eerlijkheid. Immers, wie controleert de Raad van Toezicht? De zelfevaluatie over 2018 heeft plaatsgevonden op 9 januari 2019, na afloop van het kalenderjaar. Daarnaast neemt de Raad van Toezicht een keer per jaar deel aan een scholingsactiviteit. Deze studiedag heeft plaatsgevonden op 23 januari 2018 in de vorm van een workshop. Deze workshop werd gegeven door Prof. mr. P.W.A. Huisman. Over de volgende onderwerpen is gesproken:

- Nieuwe wetgeving en impact raad van toezicht
- Nieuw toezichtskader Inspectie
- Governance passend onderwijs
- Verhouding medezeggenschap

Werkgeverstaak

De werkgeverstaak van de Raad van Toezicht houdt in het vaststellen van arbeidsvoorwaarden, benoemen en beoordelen van de bestuurder en ingrijpen mocht dat nodig zijn. Verder heeft zij wettelijk een toezichthoudende taak en is tevens klankbord voor het bestuur.

Het bestuur is het besluitvormend orgaan: het bestuur bestuurt en neemt dus alle beslissingen. Het kan op de hoofdlijnen en op specifieke onderdelen niet zonder medewerking en goedkeuring van de toezichthouder.

De voorzitter en een lid van de Raad van Toezicht heeft in juni 2018 een functioneringsgesprek met de bestuurder gevoerd, waarin de wijze waarop de bestuurder in 2017/2018 zijn functie heeft uitgeoefend, positief is beoordeeld.

Formele decharge over het door de bestuurder in 2018 gevoerde beleid komt pas aan de orde bij het goedkeuringsproces van de jaarrekening 2018.

Bezoldiging

De leden van de Raad van Toezicht krijgen, ter bestrijding van onkosten, een vergoeding van € 1.300 per jaar toegekend.

Ten slotte

In het onderwijs wordt veel van het onderwijsgevend en ondersteunend personeel gevergd. Onderwijs aan leerlingen met een beperking vraagt bovendien om extra wijsheid. De Raad van Toezicht is zich hiervan bewust en dankt alle medewerkers van de Herman Broerenstichting voor hun enthousiasme en inzet om missie en visie in de praktijk te brengen.

12 Jaarrekening

Grondslagen

Algemeen

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn conform de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO). Op basis van de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs worden Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast (behoudens afwijkingen c.q. aanvullingen in de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs).

Activa en passiva, met uitzondering van het eigen vermogen, worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Voor zover noodzakelijk worden op de vorderingen voorzieningen getroffen voor verwachte oninbaarheid.

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Vergelijkende cijfers

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair en naar tijdsgelang plaats op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Als ondergrens van te activeren zaken wordt € 1.000 (exclusief btw) toegepast.

De gebouwen en terreinen worden opgenomen indien er sprake is van economisch eigendom. Hiervan is sprake in het geval van eigen investeringen voor de huisvesting. Kosten van groot onderhoud aan de schoolgebouwen worden rechtstreeks verantwoord in de staat van baten en lasten.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa (waarborgsom) worden gewaardeerd tegen actuele waarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie.

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit kas- en banktegoeden en staan ter vrije beschikking van het bestuur. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen. De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Omschrijving	Doel	Euro
Reserve personeel		411.475
Reserve huisvesting	Bestemmingsreserve gevormd vanuit de overschotten op de bekostiging van voor 1 augustus 2006 ten behoeve van de huisvesting van de locaties in Delft en Naaldwijk.	317.785
Reserve nulmeting	Ter dekking van de afschrijvingslasten nulmeting.	3.996
Algemene reserve privaat		28.096

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel. Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Voor het contant maken van de waarde van de voorziening wordt gerekend met een rekenrente welke voor eind 2018 wordt bepaald. De berekening is als volgt: Rekenrente = Wettelijke rente (bron: DNB) -/- Inflatie (bron: CBS). Voor 2018 wordt er gerekend met een rekenrente van - 0,10%, waarbij de waarde voor de wettelijke rente vastgesteld is op 2,00% en de uitgangswaarde voor de inflatie 2,10% is.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Voor de berekening van de contante waarde van de voorziening wordt gerekend met de rekenrente welke onder het kopje voorzieningen is benoemd. Daarnaast wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de vertrekkans. Ten opzichte van 2017 is de vertrekkans bijgesteld van 10% naar 11%. Deze bijstelling is gebaseerd op het gemiddelde over de periode 2012-2018 en het effect is dat de voorziening een onttrekking buiten beschouwing latende, € 17.099 hoger uitvalt.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

De voorziening duurzame inzetbaarheid wordt opgenomen tegen de contante waarde van de gespaarde uren per einddatum verslagperiode, voor personeel waarbij een opnameplan is overeengekomen. Voor de berekening van de contante waarde van de voorziening wordt gerekend met de rekenrente welke onder het kopje voorzieningen is benoemd. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de opnamekans.

Voorziening voor langdurig zieke werknemers

De voorziening langdurig zieke werknemers wordt gevormd door de verwachte salariskosten van langdurig zieke werknemers die waarschijnlijk niet meer zullen terugkeren in het arbeidsproces.

Langlopende schulden

Onder deze post vallen onder meer vooruit ontvangen investeringssubsidies. Deze subsidies moeten zichtbaar in mindering gebracht worden op de materiële vaste activa of als schuld gepresenteerd worden onder vooruit ontvangen investeringssubsidies.

Kortlopende schulden

De overlopende passiva betreffen de vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar zijn in acht genomen als zij voor het opmaken

van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de (bestemde) reserve(s) die door het bestuur is/zijn bepaald.

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

De stichting heeft de toegezegd-pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds in de jaarrekening verwerkt als verplichtingenbenadering.

Voor toegezegde-bijdrageregelingen betaalt de stichting op verplichte basis premies aan pensioenfondsen. Behalve de betaling van premies heeft de stichting geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen.

De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Pensioenregeling

Nederlandse pensioenregelingen:

De stichting heeft op de balans geen eigen pensioenvoorziening opgenomen. De stichting is volgens de CAO PO aangesloten bij het ABP. De belangrijkste kenmerken van deze regelingen zijn:

- pensioengevende salarisgrondslag is middelloon
- er heeft in 2018 geen indexatie plaatsgevonden
- de dekkingsgraad van het ABP was per 31-12-2018 97,00%
- overige kenmerken zijn te vinden op www.abp.nl

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende materiële vaste activa. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Eventuele boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen en afschrijvingspercentages per categorie weergegeven:

Gebouwen

• Permanent	480 maanden	2,50% per jaar
• Semi permanent	240 maanden	5,00% per jaar
• Noodlokalen	120 maanden	10,00% per jaar
• Verwarming	180 maanden	6,67% per jaar
• Alarm	120 maanden	10,00% per jaar
• Liften	180 maanden	6,67% per jaar

Terreinen

- Hekwerk 180 maanden 6,67% per jaar

Inventaris en apparatuur

- Bureaus 240 maanden 5,00% per jaar
- Stoelen 120 maanden 10,00% per jaar
- Diverse huishoud. App. 240 maanden 5,00% per jaar
- Docentensets 240 maanden 5,00% per jaar
- Leerlingensets 180 maanden 6,67% per jaar
- Gaderobe 240 maanden 5,00% per jaar

Overige materiële vaste activa

- OLP 96 maanden 12,50% per jaar
- Beamer/touchscreens 60 maanden 20,00% per jaar
- Computers/laptops 36 maanden 33,33% per jaar
- Servers 48 maanden 25,00% per jaar
- Netwerken 120 maanden 10,00% per jaar
- Vervoermiddelen 48/60 maand 25/20% per jaar
- Overige 120 maanden 10,00% per jaar

In principe wordt een activeringsgrens van € 1.000 exclusief BTW gehanteerd.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van eventuele rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen. Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

Kredietrisico

De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal voldoen aan het treasurybeleid.

Balans per 31 december 2018 na resultaatbestemming (en vergelijkende cijfers 2017)

		31 december 2018		31 december 2017	
		€	€	€	€
1	Activa				
1.1	Vaste activa				
1.1.2	Materiële vaste activa	1.659.851		1.519.084	
1.1.3	Financiële vaste activa	575		400	
	<i>Totaal vaste activa</i>		1.660.426		1.519.484
1.2	Vlottende activa				
1.2.2	Vorderingen	686.821		463.233	
1.2.4	Liquide middelen	2.341.694		2.458.014	
	<i>Totaal vlottende activa</i>		3.028.515		2.921.247
	Totaal activa		4.688.941		4.440.731

		31 december 2018		31 december 2017	
		€	€	€	€
2	Passiva				
2.1	Eigen vermogen	3.836.682		3.604.367	
2.2	Voorzieningen	147.429		101.252	
2.3	Langlopende schulden	18.733		22.123	
2.4	Kortlopende schulden	686.097		712.989	
	Totaal passiva		4.688.941		4.440.731

Staat van baten en lasten 2018 (en vergelijkende cijfers 2017)

		Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€	€	€	€	€	€
3	Baten						
3.1	Rijksbijdragen OCW	6.037.143		5.628.299		5.553.439	
3.2	Overige overheidsbijdr.	31.468		28.090		30.731	
3.5	Overige baten	238.932		128.378		286.152	
	<i>Totaal baten</i>		<i>6.307.143</i>		<i>5.784.767</i>		<i>5.870.322</i>
4	Lasten						
4.1	Personeelslasten	5.231.604		5.161.343		5.137.127	
4.2	Afschrijvingen	176.814		183.552		162.425	
4.3	Huisvestingslasten	308.389		322.237		264.118	
4.4	Overige lasten	358.993		352.660		375.538	
	<i>Totaal lasten</i>		<i>6.075.800</i>		<i>6.019.793</i>		<i>5.939.208</i>
	<i>Saldo baten en lasten</i>		<i>231.743</i>		<i>-235.026</i>		<i>-68.886</i>
6	Financiële baten en lasten						
6.1	Financiële baten	572		1.100		2.129	
	<i>Saldo financiële baten en lasten</i>		<i>572</i>		<i>1.100</i>		<i>2.129</i>
	Resultaat		232.315		-233.926		-66.757
	Resultaat na belast.		232.315		-233.926		-66.757
	Netto Resultaat		232.315		-233.926		-66.757

Het resultaat wordt gedeeltelijk verwerkt in de algemene reserve en gedeeltelijk in bestemmingsreserves. Zie voor details bij paragraaf "Bestemming van het resultaat".

Kasstroomoverzicht 2018 (en vergelijkende cijfers 2017)

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
<i>Saldo baten en lasten</i>		231.743		-68.886
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	176.814		162.425	
- Mutaties voorzieningen	46.177		25.678	
<i>Totaal aanpassingen</i>		222.991		188.103
Veranderingen in werkkapitaal:				
- Vorderingen	-223.588		595.974	
- Kortlopende schulden	-26.892		-109.560	
<i>Totaal veranderingen in werkkapitaal</i>		-250.480		486.414
<i>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</i>		204.254		605.631
<i>Ontvangen interest</i>		572		2.129
<i>Betaalde interest</i>		-		-
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		204.825		607.760
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in financiële vaste activa	-175		-	
Investerings in materiele vaste activa	-317.581		-151.483	
		317.756		
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten				-151.483
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing langlopende schulden	-3.390		-3.471	
		-3.390		
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten				-3.471
Mutatie liquide middelen		-116.320		452.806

Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:

	2018		2017	
	€	€	€	€
Stand liquide middelen 1-1	2.458.014		2.005.208	
Mutatie boekjaar liquide middelen	-116.320		452.806	
Stand liquide middelen per 31-12		2.341.694		2.458.014

Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans

1 Activa

1.1.2 Materiële vaste activa

De door de stichting beheerde schoolgebouwen zijn juridisch wel, doch economisch geen eigendom van de stichting. Deze gebouwen zijn volledig gesubsidieerd en dienen, wanneer ze niet meer conform de bestemming worden gebruikt, over te worden gedragen aan de Gemeente. Voor een overzicht van de onder ons bestuur staande scholen verwijzen wij naar het bestuursverslag.

1.1.2	1.1.2.1 Gebouwen	1.1.2.2 Terreinen	1.1.2.3 Inventaris en apparatuur	1.1.2.4 Overige materiële vaste activa	Totaal materiële vaste activa
	€	€	€	€	€
Stand per 01-01-2018					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	993.567	7.742	1.366.994	277.338	2.645.640
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	157.844	1.978	782.383	184.351	1.126.557
Materiële vaste activa per 01-01-2018	835.722	5.764	584.611	92.987	1.519.084
Verloop gedurende 2018					
Investerings	136.518	-	140.307	40.756	317.581
Desinvesteringen					
Afschrijvingen	53.112	516	104.450	18.736	176.814
Mutatie gedurende 2018	83.407	-516	35.856	22.020	140.767
Stand per 31-12-2018					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	1.130.085	7.742	1.507.301	318.094	2.963.221
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	210.956	2.494	886.834	203.087	1.303.370
Materiële vaste activa per 31-12-2018	919.129	5.248	620.467	115.007	1.659.851

1.1.3 Financiële vaste activa

De financiële vaste activa betreffen een waarborgsom voor Travelcard. Deze instelling verzorgt de tankpassen voor de schoolbussen.

1.1.3		Boek- waarde 1-1-2018	Inves- teringen 2018	Desinves- teringen 2018	Waarde- verande- ringen 2018	Resultaat 2018	Boek- waarde 31-12- 2018
		€	€	€	€		€
1.1.3.8	Overige vorderingen	400	175	-	-	-	575
	Totaal financiële vaste activa	400	175	-	-	-	575

1.2 Vlottende activa

Alle vorderingen genoemd onder 1.2.2 hebben een looptijd korter dan een jaar. De liquide middelen onder 1.2.4 staan ter vrije beschikking van de stichting.

		31 december 2018		31 december 2017	
		€	€	€	€
1.2.2	Vorderingen				
1.2.2.2	Rijksbijdragen OCW	362.022		332.106	
1.2.2.3	Gemeenten & GR's	5.621		1.091	
	<i>Subtotaal vorderingen</i>		<i>367.643</i>		<i>333.197</i>
1.2.2.12	Vooruitbetaalde kosten	33.555		18.497	
1.2.2.14	Te ontvangen interest	572		2.129	
1.2.2.15	Overige overlopende activa	285.051		109.410	
	<i>Overlopende activa</i>		<i>319.178</i>		<i>130.036</i>
	Totaal vorderingen		686.821		463.233

		31 december 2018		31 december 2017	
		€	€	€	€
1.2.4	Liquide middelen				
1.2.4.1	Kasmiddelen	2.047		1.863	
1.2.4.2	Tegoeden op bankrekeningen	2.339.647		2.456.151	
	Totaal liquide middelen		2.341.694		2.458.014

		31 december 2018		31 december 2017	
		€	€	€	€
1.2.4.2	Tegoeden op bankrekeningen				
1.2.4.2.1	Tegoeden op bankrekeningen	2.339.647		2.456.151	
	Totaal tegoeden op bankrekeningen		2.339.647		2.456.151

2 Passiva

2.1 Eigen vermogen

2.1		Stand per 01-01-2018	Resultaat 2018	Overige mutaties	Stand per 31-12-2018
		€	€	€	€
2.1.1	Eigen vermogen				
2.1.1.1	Algemene reserve	2.841.520	233.810	-	3.075.331
2.1.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	735.254	-1.999	-	733.255
2.1.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	27.592	504	-	28.096
	Totaal eigen vermogen	3.604.366	232.315	-	3.836.682

		Stand per 01-01-2018	Resultaat 2018	Overige mutaties	Stand per 31-12-2018
		€	€	€	€
2.1.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)				
2.1.1.2.1	Reserve personeel	411.475	-	-	411.475
2.1.1.2.5	Reserve huisvesting	317.785	-	-	317.785
2.1.1.2.10	Reserve nulmeting	5.995	-1.999	-	3.996
	Totaal bestemmingsreserves publiek	735.255	-1.999	-	733.256

		Stand per 01-01-2018	Resultaat 2018	Overige mutaties	Stand per 31-12-2018
		€	€	€	€
2.1.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)				
2.1.1.3.1	Algemene reserve privaat	27.592	504	-	28.096
	Totaal bestemmingsreserves privaat	27.592	504	-	28.096

2.2 Voorzieningen

De rentemutatie wordt weergegeven bij netto contante waarde.

2.2		Stand per 01-01- 2018	Dota- ties 2018	Ontrek- king 2018	Vrijval 2018	Rente mutatie	Stand per 31-12- 2018	Kort- lopend deel < 1 jaar
		€	€	€	€	€	€	€
2.2.1	Personele voorzieningen	101.252	81.649	864	34.608	-	147.429	60.045
	Totaal voorzieningen	101.252	81.649	864	34.608	-	147.429	60.045

		Stand per 01-01- 2018	Dota- ties 2018	Ontrek- king 2018	Vrijval 2018	Rente muta- tie	Stand per 31-12- 2018	Kort- lopend deel < 1 jaar
		€	€	€	€	€	€	€
2.2.1	Personele voorzieningen							
2.2.1.2	Verlofsparen & sab. leave	5.821	-	-2.060	2.148	-	5.733	2.866
2.2.1.4	Jubilea	62.971	17.099	2.924	-	-	77.146	7.957
2.2.1.6	Langdurig zieken	32.460	64.550	-	32.460	-	64.550	49.222
	Totaal personele voorzien.	101.252	81.649	864	34.608	-	147.429	60.045

2.3 Langlopende schulden

2.3		Stand per 01-01-2018	Opname in 2018	Aflossing in 2018	Stand per 31-12-2018	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar
		€	€	€	€	€	
2.3.7	Overige langlopende schulden	22.123	-	3.390	18.773	15.183	6.114
	Totaal langlopende schulden	22.123	-	3.390	18.773	15.183	6.114

		Stand per 01-01-2018	Opname in 2018	Aflossing in 2018	Stand per 31-12-2018	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar
		€	€	€	€	€	
2.3.7	Overige langlopende schulden						
2.3.7.5	Vooruit ontvang. invest. subsidies	22.123	-	3.390	18.773	15.183	6.114
	Tot. overige langlopende schuld.	22.123	-	3.390	18.773	15.183	6.114

2.4 Kortlopende schulden

In de overige overlopende passiva (2.4.19) is in 2016 voorzichtigheidshalve een bedrag van € 94.529 opgenomen voor mogelijk terug te betalen bijzondere bekostiging EMB.

2.4		31 december 2018		31 december 2017	
		€	€	€	€
2.4.8	Crediteuren	86.192		110.694	
2.4.9	Belastingen en SV-premies	221.688		205.749	
2.4.10	Schulden voor pensioenen	54.233		50.878	
2.4.12	Overige kortlopende schulden	1.537		3.928	
	<i>Subtotaal kortlopende schulden</i>		363.650		371.249
2.4.14	Vooruit ontvangen subsidies OCW	1.960		4.595	
2.4.16	Vooruit ontvangen bedragen	1.755		2.433	
2.4.17	Vakantiegeld en vakantiedagen	154.787		145.769	
2.4.19	Overige overlopende passiva	163.944		188.943	
	<i>Overlopende passiva</i>		322.446		341.740
	Totaal kortlopende schulden		686.096		712.989

Verantwoording subsidies

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule. (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a en EZ regelingen betrekking hebbend op de EZ subsidies)

G1-A Beknopt gespecificeerd

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Prestatie afgerond?
Subsidie voor studieverlof	852054	23-08-2017	Ja

G1-B Uitgebreid gespecificeerd

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m 2017	Lasten t/m 2017
	€	€	€	€	€
N.v.t.					
Totaal	-	-	-	-	-

Stand 01-01-2018	Ontvangen in 2018	Lasten in 2018	Vrijval niet besteed in 2018	Stand ultimo 2018	Prestatie afgerond? Ja/Nee
€	€	€	€	€	
-	-	-	-	-	

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule (Regeling ROS art 13, lid 2 sub b en EZ regelingen betrekking hebbend op de EZ subsidies)

G2-A Aflopend per ultimo 2018

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m 2017	Lasten t/m 2017
	€	€	€	€	€
N.v.t.					
Totaal	-	-	-	-	-

Stand 01-01-2018	Ontvangen in 2018	Lasten in 2018	Te verrekenen ultimo 2018
€	€	€	€
-	-	-	-

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m 2017	Lasten t/m 2017
	€	€	€	€	€
N.v.t.					
Totaal	-	-	-	-	-

Stand 01-01-2018	Ontvangen in 2018	Lasten in 2018	Stand ultimo 2018	Saldo nog te besteden ultimo 2018
€	€	€	€	€
-	-	-	-	-

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Meerjarige financiële verplichtingen (contractwaarde > € 10.000):

- Met Sharp is een onderhouds- en huurovereenkomst afgesloten met betrekking tot de kopieerapparaten. Het contract loopt tot februari 2021. De jaarlijkse last bedraagt € 36.300.
- Met de stichting Breedband is een gebruikersovereenkomst afgesloten in 2014 voor de duur van 15 jaar voor het gebruik van de glasvezelkabel. De jaarlijkse last bedraagt € 2.750.
- Voor de schoonmaak van alle locaties is met Van Holstein een contract afgesloten tot augustus 2021. De kosten per jaar zijn € 111.278.
- Met de stichting Woonbron is een huurovereenkomst aangegaan voor onbepaalde tijd. De maandelijkse financiële last bedraagt € 354,23.

Financiële rechten (waarde > € 10.000):

- In 2017 is er een ESF-project uitgevoerd. Enige vorm van een beschikking of vooruitbetaling ontbreekt door langere doorlooptijd. Te verwachten inkomsten ongeveer € 152.043.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2018

3 Baten

3.1 Rijksbijdragen

3.1		Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€	€	€	€	€	€
3.1.1	Rijksbijdrage						
3.1.1.1	Rijksbijdrage OCW	5.702.845		5.398.324		5.297.717	
	<i>Totaal rijksbijdrage</i>		5.702.845		5.398.324		5.297.717
3.1.2	Overige subsidies						
3.1.2.1	Overige subsidies OCW	125.702		100.096		96.800	
	<i>Totaal overige subsidies</i>		125.702		100.096		96.800
3.1.4	<i>Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV</i>		208.597		129.879		158.922
	Totaal rijksbijdragen		6.037.143		5.628.299		5.553.439

3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden

3.2		Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€	€	€	€	€	€
3.2.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden						
3.2.2.2	Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies*)	31.468		28.090		30.731	
	<i>Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden</i>		31.468		28.090		30.731
	Totaal overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		31.468		28.090		30.731

*) Specificatie 3.2.2.2 overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies:

	Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€		€		€
Vrijval subs. egalisatie gem.	3.390		2.090		3.471	
Vergoeding gymzaal	28.079		26.000		27.260	
Totaal	31.468		28.090		30.731	

3.5 Overige baten

3.5		Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€	€	€	€	€	€
3.5.2	Detachering personeel	65.283		56.128		108.166	
3.5.4	Sponsoring	-		-		500	
3.5.10	Overige**)	173.648		72.250		177.485	
	Totaal overige baten		238.931		128.378		286.151

**) Specificatie 3.5.10 overige:

	Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€		€		€
Premie differentiatie	-		-		20.574	
Overige pers. gebondenopbr.	982		-		29	
Donaties en giften	500		-		1.000	
Overige vergoedingen	172.166		72.250		155.882	
Totaal	238.931		72.250		177.485	

4 Lasten

4.1 Personeelslasten

4.1		Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€	€	€	€	€	€
4.1.1	Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten						
4.1.1.1	Lonen en salarissen	3.821.697		4.652.813		3.538.745	
4.1.1.2	Sociale lasten	683.169		-		614.351	
4.1.1.5	Pensioenpremies	472.756		-		439.402	
	<i>Totaal lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenpremies</i>		4.977.622		4.652.813		4.592.498
4.1.2	Overige personele lasten						
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	49.101		-		27.932	
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	270		-		376	
4.1.2.3	Overig***)	310.549		508.530		585.616	
	<i>Totaal overige personele lasten</i>		359.920		508.530		613.924
4.1.3	Ontvangen uitkeringen personeel						
	Overige uitkeringen personeel	105.937		-		69.295	
	<i>Af: Ontvangen uitkeringen personeel</i>		105.937		-		69.295
	Totaal personele lasten		5.231.604		5.161.343		5.137.127

***) Specificatie 4.1.2.3 overige:

	Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
	€		€		€	
Onkostenvergoedingen	14.776		12.000		9.505	
Kosten BGZ en Arbo zorg	18.117		25.075		21.774	
Nascholing	117.607		149.000		148.800	
Kosten uitbestedingen derden	158.779		320.655		403.411	
Overige pers gerelateerde kosten	1.269		1.800		2.127	
Totaal	310.549		508.530		585.616	

Het gemiddeld aantal werknemers bedraagt 107 in 2018 (2017: 108). Hieronder is de onderverdeling te vinden van het gemiddeld aantal werknemers.

	2018	2017
Bestuur/Management	3	4
Personeel primair proces	50	50
Ondersteunend personeel	54	54
Totaal gemiddeld aantal werknemers	107	108

4.2 Afschrijvingen

4.2		Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€	€	€	€	€	€
4.2.2	Afschrijving. op mat. vaste activa						
4.2.2.1	Gebouwen	53.256		53.256		47.117	
4.2.2.2	Terreinen	372				372	
4.2.2.3	Inventaris en apparatuur	118.902		127.051		109.517	
4.2.2.4	Overige materiële vaste activa	4.284		3.246		5.419	
	Totaal afschrijvingen		176.814		183.553		162.425

4.3 Huisvestingslasten

4.3		Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€	€	€	€	€	€
4.3.1	Huur	4.113		4.000		3.879	
4.3.3	Onderhoudslasten	105.323		107.850		68.416	
4.3.4	Energie en water	66.058		75.000		65.759	
4.3.5	Schoonmaakkosten	104.442		104.577		99.196	
4.3.6	Belastingen en heffingen	16.056		18.010		15.639	
4.3.8.2	Bewaking/beveiliging	12.397		12.800		11.230	
	Totaal huisvestingslasten		308.389		322.237		264.119

4.4 Overige lasten

4.4		Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1	Admin. en beheerslasten****)	115.384		110.725		108.165	
4.4.3	Leer- en hulpmiddelen	92.958		93.605		88.092	
4.4.5	Overige*****)	150.651		148.330		179.281	
	Totaal overige lasten		358.993		352.660		375.538

****) Specificatie 4.4.1 administratie en beheerslasten:

	Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
	€		€		€	
Administratie en beheerslasten	72.997		70.500		70.680	
Reis- en verblijfkosten	14.660		13.000		15.209	
Telefoon- en portokosten	20.122		19.000		14.780	
Kantoorartikelen	6.307		7.000		6.285	
Overige	1.299		1.225		1.211	
Totaal adm. en beheerslasten	115.385		110.725		108.165	

*****) Specificatie 4.4.5 overige:

	Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
	€		€		€	
Wervingskosten	11.653		15.000		26.779	
Representatiekosten	35.132		34.700		38.408	
Huishoudelijke kosten	24.541		20.000		22.748	
Contributies	7.666		8.000		5.993	
Medezeggenschapsraad	972		1.250		1.083	
Verzekeringen	2.591		2.600		2.674	
Repro, drukwerk, schoolgids	48.861		48.200		46.992	
Overig overige lasten*****)	19.235		18.580		34.603	
Totaal overige	150.651		148.330		179.280	

*****) Specificatie overig overige lasten:

	Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
	€		€		€	
Schoolzwemmen	8.445		8.900		8.122	
Overige algemene kosten	10.808		9.680		26.481	
Totaal overig overige lasten	19.235		18.580		34.603	

6.1 Financiële baten

6.1		Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€	€	€	€	€	€
6.1.1	Rentebaten en srt.gelijke opbr.	572		1.100		2.129	
	Totaal financiële baten		572		1.100		2.129

Overzicht verbonden partijen

Het bestuur neemt deel in diverse samenwerkingsverbanden. Hieronder volgen de gegevens van de verschillende samenwerkingsverbanden.

Naam	Juridische vorm 2018	Statutaire Zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2018 (EUR)	Resultaat jaar 2018 (EUR)	Art 2:403 BW (Ja/Nee)	Deelname (%)	Consolidatie (Ja/Nee)
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Delflanden	Stichting	Delft	4	-	-	Nee	-	Nee
Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Westland	Stichting	Naaldwijk	4	-	-	Nee	-	Nee
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden	Stichting	Den Haag	4	-	-	Nee	-	Nee
Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Delflanden	Stichting	Delft	4	-	-	Nee	-	Nee
Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Westland	Stichting	Naaldwijk	4	-	-	Nee	-	Nee
Samenwerkingsverband Zuid-Holland West	Stichting	Den Haag	4	-	-	Nee	-	Nee

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT is van toepassing op de Herman Broerenstichting. Het voor de Herman Broerenstichting toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 133.000, dit betreft klasse C.

Deze klasse-indeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten	2
Totaal aantal complexiteitspunten	7

Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 maanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

De topfunctionarissen bij de Herman Broerenstichting komen met hun bezoldiging niet boven het maximum uit.

1 Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

Bedragen x €1	M.M.G. van Kesteren
Functiegegevens	Voorzitter CvB
Duur dienstverband in 2018	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Topfunctionaris	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja
Individueel bezoldigingsmaximum	€133.000
Bezoldiging	
Beloning	€101.813
Beloning betaalbaar op termijn	€16.130
Subtotaal	€117.943
-/- onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	€117.943
Motivering indien overschrijding	n.v.t.

Gegevens 2017	
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Bezoldiging 2017	
Beloning	€100.767
Beloning betaalbaar op termijn	€15.651
Totaal bezoldiging	€116.418
Individueel bezoldigingsmaximum 2017	€129.000

1d Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder.

Naam topfunctionaris	Functie
I.J.H.J. van der Kamp	Voorzitter raad van toezicht
R.P. Nouse	Vice voorzitter raad van toezicht
A.J. Strooker	Vice voorzitter raad van toezicht
N.J.M. van der Knaap	Gedelegeerd lid financiën van de raad van toezicht
I.R. Borgdorff	Lid raad van toezicht
A.L. Overduin-Verbunt	Lid raad van toezicht

2 Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking
Niet van toepassing, er zijn geen uitkeringen geweest wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking.

3 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dient te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Kosten accountantscontrole

Separate specificatie kosten instellingsaccountant

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan de accountants honoraria ten laste van het resultaat gebracht:

		Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1.1.1	Controle van de jaarrekening	7.875		7.000		7.486	
4.4.1.1.2	Andere controlewerkzaamheden.	-		-		-	
4.4.1.1.3	Fiscale advisering	-		-		-	
4.4.1.1.4	Andere niet-controlediensten	-		-		-	
	Totaal huisvestingslasten		7.875		7.000		7.486

Uitsplitsing honoraria naar accountantskantoor

Alle hierboven opgesomde werkzaamheden zijn verricht door hetzelfde accountantskantoor in het huidige en vorige boekjaar.

Honoraria met betrekking tot de werkzaamheden

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de stichting zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties). De kosten voor de controle zijn inclusief bekostiging en omzetbelasting.

Bovenstaande accountants honoraria zijn verwerkt op basis van het facturenstelsel.

Bestemming van het resultaat

Het netto exploitatieresultaat volgens de Staat van Baten en Lasten over 2018 bedraagt € 60.663. Het resultaat wordt als volgt verdeeld:

		Resultaat 2018		
		€	€	€
2.1.1	<i>Algemene reserve (publiek)</i>			233.810
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)			
2.1.2.10	Reserve nulmeting	-1.999		
	<i>Totaal bestemmingsreserve (publiek)</i>		-1.999	
2.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)			
2.1.3.1	Algemene reserve (privaat)	504		
	<i>Totaal bestemmingsreserve (privaat)</i>		504	
	<i>Totaal bestemmingsreserves</i>			-1.495
	Totaal resultaat			232.315

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die van belang zijn voor de interpretatie van de jaarrekening.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van de Herman Broerenstichting

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de Herman Broerenstichting te Delft gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Herman Broerenstichting op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Herman Broerenstichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het

Leidse Schouw 2
2408 AE Alphen aan den Rijn
Postbus 352
2400 AJ Alphen aan den Rijn

T (0172) 78 21 30
alphenaandenrijn@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 64599892

ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en

de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij

fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alphen aan den Rijn, 4 juni 2019
Van Ree Accountants

Was getekend: mr.drs. G.J. de Jong RA

Gegevens over de rechtspersoon

Naam:	Herman Broerenstichting
Adres:	Clara van Sparwoudestraat 1, 2612 SP Delft
Telefoon:	015-2137988
E-mailadres:	bestuur@hermanbroeren.nu
Internetsite:	www.hermanbroerenstichting.nu
Bestuursnummer:	38209
Contactpersoon:	Dhr. R. Kewal
Telefoon:	015-2137988
E-mailadres:	rkewal@hermanbroeren.nu
BRIN-nummers:	00PZ Herman Broerencollege Delft 00PZ01 Herman Broerenschool en -college Naaldwijk 00PZ02 Herman Broerenschool Delft 00PZ03 Herman Broerencollege Monster

Privacywetgeving

In deze jaarverantwoording zijn met toestemming van de ouders/verzorgers foto's van onze leerlingen gebruikt.

Verklaring gebruikte afkortingen

AO/IC	Administratieve organisatie/Interne controle
BGZ	Bedrijfsgezondheidszorg
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CED-leerlijnen	Leerlijnen opgesteld door het Centrum Educatieve Dienstverlening
CUMI	Culturele minderheden
CvB	College van Bestuur
DGO	Decentraal Georganiseerd Overleg
EMB	Ernstig Meervoudig Beperkte leerlingen
ESF	Europees Subsidie Fonds
FTE	Fulltime-equivalent
KDC	Kinderdagcentrum
KPC	Katholiek Pedagogisch Centrum
LC-functie	Functie in salarisschaal LC
Master EN	Masteropleiding Education Needs
MR	Medezeggenschapsraad
OC&W	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
PO-Raad	Primair Onderwijs Raad
PDCA	Plan Do Check Act
REC	Regionaal Expertisecentrum
RJO	Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs
SO	Speciaal Onderwijs
SPOW	Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Westland
SPPOH	Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden
SVA	Scholing voor Arbeid
SWV	Samenwerkingsverband
VOR	Vereniging Ouderraad
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet Normering Topinkomens
ZMLK	Zeer Moeilijk Lerende Kinderen

BESTUUR

Maarten van Kesteren

BESTUURSBUREAU

Clara van Sparwoudestraat 1
2612 SP Delft
T 015 2137988
E bestuur@hermanbroeren.nu

LOCATIE SO DELFT

Clara van Sparwoudestraat 6
2612 SP Delft
T 015 2141066
E info@hermanbroeren.nu

LOCATIE VSO DELFT

Clara van Sparwoudestraat 1
2612 SP Delft
T 015 2141066
E info@hermanbroeren.nu

LOCATIE SO/VSO WESTLAND

Verhagenplein 9
2671 HS Naaldwijk
T 0174 648164
E info@hermanbroeren.nu

LOCATIE VSO WESTERHONK

Tuinlaan 20
2681 JC Monster
T 0174 820320
E info@hermanbroeren.nu

www.hermanbroerenschool.nu
www.hermanbroerencollege.nu
www.hermanbroerenstichting.nu